

СВЕТА ПЕЦИЊАЧКИ

ПОДАЦИ О УРЕЂЕЊУ СРБИЈАНСКЕ МИЛИЦИЈЕ У 1728/29. ГОДИНИ

Аустрија је имала сразмерно мало војске на истоку према Турцима у рату од 1716. до 1718. године, особито после Пожаревачког мира, кад је знатан део те војске морао бити пребачен на запад према Французима. Беч је у том рату осим источног Срема, Баната и Мале Влашке задобио и добар део северне Србије, коју је уговором о миру и задржао, али је ту имао мало своје регуларне војске, па су му утолико више били потребни српски војници, односно у овом случају србијанска народна милиција (хајдуци и хусари), која је убрзо била и организована. Засад се не зна тачно кад је то било, али се оправдано претпоставља да су њени први одреди формирани још у току самог рата, кад су постављени и њихови први команданти (капетани), и то од самог Е. Савојскога, док је после рата њихов број знатно увећан. Тако увећана, милиција је врло успешно обављала своје дужности и у много чему замењивала регуларне трупе, којих рекосмо, није било довољно. Пре свега, она је чувала све граничне линије према Турској, а осим тога обезбеђивала и све важније пунктове у самој земљи од разбојника и дру-

гих напасника, у чега спадају стражарења на пограничним шанчевима и чардацима, сва могућна патролирања, оружане пратње, поправке мостова, итд.¹

Број тих милиционера је 1720. године износио укупно око 1000, с тим што су били подељени у 9 компанија и око 30 чардака распоређених дуж границе од Пожаревца па преко Сталаћа, Чачка и Ваљева до Шапца и Дрине,² док је 1728/29. било, односно требало да буде 18 компанија са близу 4500 људи распоређених у око 90 насеља и чардака дуж читаве границе према Турској и дуж цариградског друма, у унутрашњости земље,³ што потврђују и подаци који се овде објављују. Па иако су ти хајдуци и хусари имали чисто војне обавезе, они су као и други сељаци били стално настањени и живели са својим породицама, радећи истовремено и земљу од које су и живели. Разликовали су се од правих српских граничара рецимо с леве обале Уне, Саве, Тисе, Мориша и Дунава првенствено по томе што су живели делимице по читавој земљи, а не само на граници, јер су им и насеља често била измешана с коморским насељима. За своју војну службу беху ослобођени пореских дажбина, па донекле и привилеговани у том смислу што су обично добијали и уживали лепше и плодније њиве и некретнине уопште, због чега су и сељаци радо прелазили у хајдуке.⁴

Утолико већим пореским дажбинама беху оптерећени коморски сељаци, па је и то био један од узрока што су они доста често бежали са својих огњишта, не ретко и у Турску.⁵ А и иначе је због нерегулисаних питања из живота милиције и сељака долазило до спорова. Стога су коморски чиновници били незадовољни таквим стањем ствари, па је Администрација настојала да се то питање некако реши, што су војне власти, опет, избегавале. Но на коморске жалбе виша власт је била приморана 1728. године да образује једну мешовиту војно-коморску комисију, која је већ те године обишла читав терен, извидела ствари и поднела један реферат, односно пројекат за решење читавог проблема. Тај предмет је следеће године и усвојен, али се о њему ни сад не зна ништа поближе, јер он још увек у Архиву стоји необјављен.

То би било, дакле, кратко речено, готово све што се зна о србијанској милицији из времена од 1718. до 1739. године, а то је, дакако, сасвим недовољно. Штавише, о њој има и веома мало објављених докумената и података уопште, па се иста у историјској литератури слабо и помиње, и то готово искључиво по Ј. Лангеру и Д. Павловићу,⁶ а тек донекле и по Љ. Стојановићу, Д. Руварцу и

М. Костићу,⁷ по којима је Д. Ј. Поповић и написао свој одељак о народној војсци или хајдуцима и њиховим официрима у већ помињаној књизи „Србија и Београд...“ (стр. 74—80). Међутим, та милиција бeјаше прилично бројна и снажна, а и постојала је за све време аустриске владавине, па је утолико интересантнија, како она као војна организација, тако и сваки новопронађени акт који говори о њој, што важи, нема сумње, и за акте који се овде публикују, утолико пре што они говоре и о предузетим мерама за уређење читаве милиције у 1728/29. години. Ти списи се сада налазе у Бечком ратном архиву. Укупно има пет докумената неједнаке величине и вредности, који чине један предмет и који се објављују постојећим редоследом.

Сам предмет је састављен од комисијске релације од 3. XII 1728. (свде дат под ред. бр. 4), која претставља и његову окосницу, као и од правила за милицију (2) и додатих објашњења која иду уз та правила (3), с тим што ова два документа свакако написана на основу, или бар после релације. Пројект о официрским платама је дат под ред. бр. 5, а Виртембергово писмо под бр. 1. Наиме, тим редом су ти списи поређани и у Архиву, па је тај поредак, већ је речено, и задржан, што је једино исправно, иако је иначе предмет формиран обрнутим редом.

Према томе, најпре се даје (под 1) писмо принца К. А. Виртемберга, гувернера аустријске Краљевине Србије (и Ј. Ј. Терлискрона, вишег коморског службеника београдске Администрације). Писмо је написано 12. I 1729. године у Београду, кад је читав предмет и послат у Беч. Између осталог, Виртемберг ту каже да у прилогу доставља остале, већ поменуте документе предмета, а пре свега извештај комисије која га је написала после обиласка терена у другој половини 1728. године у вези с коначним уређењем милиције и предузетим мерама за разграничење њених насеља с коморским насељима, с тим што је посебно поменуо царинарнице у Црној Бари и Чачку, те шанчеве у Ваљеву, Витановцу и Крагујевцу, а особито онај у Равном, на које је из посве оправданих разлога хтео да скрене пажњу претпостављених у Бечу.

Први документ самог предмета (2) представља преднацрт правила за милицију у 26 тачака са додатним текстом што би имао да се прочита свим војницима, заједно с текстом заклетве коју су ови имали да положе цару пред својим старешинама. У ствари, то је имао да буде закон о дужностима, поступцима и владању свих милиционера, и не само њих, односно закон по којем су исти имали да буду

кажњавани за своје преступе. Нема сумње да су та правила одиста била невероватно строга, тим пре што је у њима све потчињено интересима Аустрије и владара лично. Нарочито је било кажњиво огрешење о претпостављање и одржавање иначе недозвољених контаката и веза с Турском. Но то је донекле и разумљиво, јер су наши људи били врло недисциплиновани, празноверни и склони нераду и пљачки, па их је само строгост могла довести у ред. Друго је питање да ли је Беч та правила усвојио, и у коликој мери, односно да ли су она, како и колико примењивана у пракси. Тај преднацрт је иначе без датума и потписа, али се с доста сигурности може претпоставити да је састављен од већ помињане комисије крајем новембра или почетком децембра 1728. у Београду, али свакако с нарочитом сагласношћу принца К. А. Виртемберга.

Акт који се презентује под ред. бр. 3 начињен је 1. XII 1728. године у Гроцки, вероватно по диктату К. А. Виртемберга, али је и он без потписа. У њему је реч о томе како капетани убудуће ће би смели више ништа отимати од коморских насеља и сељака, односно о земљи и gruntовима уопште које милиција добија, обрађује и ужива без пореских дажбина и десетине. Затим о томе како капетани и њихови милиционери имају да одржавају путеве, стазе и мостове у својим капетанијатима, како у унутрашњости тако и на самој граници између појединих постаја и чардака, и како имају да затварају оне стазе и богазе којима се служе разбојници и шверцери, онда о томе како морају (капетани) вршити смотре својих чета и о томе редовно претпостављенима слати извештаје, затим да морају настојати да им војници поступно замену турску српском, али једнообразном одећом, те шта све сваки поједини војник треба да има од оружја и како то да одржава, итд., тако да овај докуменат унеколико допуњује претходни.

Но за нас је свакако најинтересантнија и највреднија релација о самој граници (ред. бр. 4), управо о милицији и њеним насељима, састављена у Београду 3. XII 1728. године, тј. убрзо иза повратка чланова комисије с терена, који су је, уосталом, сви и потписали. Тај спис је и као документ највећи у читавом предмету, јер на њега отпада и највећи део простора. У ствари, то је прилично детаљан преглед и опис читаве србијанске милиције, вођен делимце и попут дневника, из којег се веома јасно види да је комисија отпочела свој обилазак постојећих штација и чета од Црне Баре у Мачви, где је била 29. VI, а завршила се Гроцком, 26. XI 1728.

године, што уједно доказује да је она на том путу и послу провела скоро пет месеци.

Извештај почиње статистичким прегледом чета и њиховог људства, које у том маху још не беше комплетно. Из њега дознајемо не само за војна насеља и седишта њихових капетанијата, или пак за одређени, односно за постојећи број милиционера или војника, подофицира и официра, већ и за многе друге ствари, па и за број чланова њихових породица, који су затечени на дан саме визите. Преглед сведочи, као и сам текст уосталом, да се читава милиција тада састојала од 18 компанија, од којих је 15 било распоређено дуж или пак у близини границе, ради њеног обезбеђења, две дуж цариградског друма ради обезбеђења несметаног саобраћаја, а једна у Пожаревцу, Раму и Великом Градишту, како због обезбеђења тих места тако и због разбојника, којих је у том крају било доста. Те компаније су биле распоређене на три оберкапетанијата. Црнобарска, прњаворска, цикотска (нововарошска), белоцркванска, ваљевска и осеченичка чета беху под командом оберкапетана Вука Исаковића, чије је седиште било у Црној Бари, броњарска, чачанска, цветка, крагујевачка, витановачка, грочанска и паланачка чета под командом оберкапетана Станише Марковића, чије је седиште било у Крагујевцу, а сталаћка, параћинска, ћуприска, ресавска и пожаревачка чета, опет, под командом оберкапетана Косте Димитријевића, чије се седиште налазило у Параћину.

Према извештају, та милиција је настањивала преко 90 насеља, а била је распоређена на 10 шанчева и 70 чардака, које је морала стално обезбеђивати. И не само обезбеђивати већ и одржавати, односно поправљати. Осим тога, она је морала да сузбија шверц и разбојништво, те да обезбеђује и унапређује саобраћај на путевима, а у првом реду на цариградском друму. Помињу се ту и друге њене дужности, па овај докуменат у том смислу допуњује претходне акте. Посебно вредне су напомене о земљишним разграничењима између војних и коморских насеља, и примедбе које се на то односе, а не мање и казивања о евентуалној репопулацији не само милиционерских, већ и свих других насеља и крајева земље, и то првенствено досељавањима из Турске, са чиме се, изгледа, озбиљно рачунало, итд.

Акт бр. 5 претставља у ствари преднацрт или спецификацију официрских и подофицирских плата, за који поуздано знамо да је усвојен,⁸ што је случај, уосталом, чини се, и са свим оста-

лим предлозима. Али ево и самих аката, који се дају тако како су и написани, дакле без икаквих исправки, осим кад је то неопходно.⁹

1

Hochlöbl. Kays. Hoff-Kriegs Rath! Aus der oberwahrnten Haupt-Relation, so die vom Land zurückgekommene zu Regulirung der Na(tion)al Miliz angeordnete Commission (zu,)¹⁰ ihren aufgehabten Verrichtungen verfasst, und nebst denen ist gebogenen Musterlisten (welche in Abcopirung derenselben sub duplo eine zimmliche Zeit benohmmen, dass mann solche Ursachen willen das gesambte Werk nicht ehender einer hohen Instanz hat zucsänden können)¹¹ mir Admi(ni)stosis Presidi überreicht hat, wird ein hochlöbl. Kays.Hof-Kriegs Rath umständlicher ersehen, wie die Compagnien ersagter Na(tion)al Miliz ein und abgetheylet, auch eine mit der anderen proportionatim egalisiret, von denen Contribuenten abgsöndert und zu besserer Formirung diesen gegen jenen an ingehabten Predien und Grundstückchen verwechslet und angewisen, folgsamb dieses ganze Geschäft denen hohen Hoffes Verordnung nach in seine ordentliche Richtigkeit bis zu ferr(n)erer deroselben anheimfallendr Genehmhaltung gestellet worden. Und da eben die Stärke einer jeden Compagnie die obangmerkte Musterlisten anzaigen ein folgliche ihr Standt und Stärk allgeringen ermessen nach sattsamb deduciret, und dieser aus solchen zu genüegen abzunehmen ist. Also wäre es auch ein überflisich Separatim de novo auf ein jede zu extendiren, ist mith(in?) nur in genere folgendes zur gezimmd schuldigster Nachricht, auch hochge-naigter Reflexion hinzuzufügen für nöthig befunden worden, und zwar:

Sainde jezt bemerkte Stärke deren Compagnien anbelanget, dass diese dermahlen noch nicht auf den completen Standt gebracht worden, ist keine andere Ursach, dan dass mann weder die hierländige Na(tion)alisten darzu annehmen derften, noch auch die türkh(ischen) zu Herübertretung haben persuadiret werden mögen, nachdem mann ihnen auch niemahlen einig sicher Plaz oder Wohn-Orth zuezutheyllen gewust, gleichwie ihnen aber anjezo auf sothann ausgemessene gesichert vorgezaiget, der bey jeglicher Compagnie aufgestellte Off(ici)r auch, da er sich nun einer etwelchen Ergözllichkeit getrösten mag, sich selbstn bearbeithen wird, seine Compag. ergänzen zu helfen. So ist auch anjezo in gar keinen Zweyfel zu ziehen, es werden sothanne Commpagnien, besonderes die an der Gräniz stehen, nicht allein demeristen in completen Standt gesezet werden, sondern villeicht auch noch darzue einen solchen Überschuss erhalten, dass mann die übrige wegen Sicherheit des Landtes deren Reysenden und anderen Umständteu halber im Landt verlegte Compag(ni)en ebenfahls auf den resolvirten fues deren 250 Köpfen wird zu sezen vermögend seyn. Die von ged(acht)en Na(tion)al Miliz zu versehen kommende Posti, Tschärdaken und übrige Dienstleistungen seynd ebenfahls schon in eingangs berührter Relation mit mehrerer Ausführlichkeit angemerket. Nicht minder darbey angezohen, was massen sie alle solche Tschardacken, auch die hin und wider in dem Landt aufgerichtete und zum Theyle schon gänzlich verfertigte mit Gräben und Pallisaten versehene Schanzen von ihnen durch angewendet guete Manier ohne geringsten Beytrag in ihren Standt gebracht worden.

Ich Präses Administra(tion)is auch als dahier commandirend(er) Feldmarschall darob bin, dass der auf der Passage v. d(er) Morava, wo ehedeme bey Türken-Zeiten eine Brücke gestandten, von ihnen aber abgebrannt, und nunmehr eine Überführ angestellet ist, beraihth regulair angelegte Schanz umb so ehend(er) in seine Perfection gesezet werde, als ich diesen Posto vor einen der wichtigsten erkenne, wo mann mit geringen Besazung den einbrechenden Feind, wie stark er auch immer seyn solte, solang aufzuhalten vermag, dass hierorts Zeit zu gewinnen, sich in guete Gegenwähr zustellen, auch in Land alle Veranstaltungen vorzukheren, die zu Conservirung dessen erfordert werden dörfen, bey Avancirung der Kays. Armée aber wirdet es gleichermassen nicht undienlich seyn, willen alda alle Vortheile vorhandten, dass mann ein Magazin aufrichten könne.

Sintemahlen aber jezt benannte Schanz bey ihren Considerirten Wichtigkeit auch mit mehrern dies dan die übrige, obwohlen auch diese ordentlich ausgesezet worden, in die Perfection zubringen folgsamb auch mehrere Arbeith, hauptsächlichen aber einen Ingenieur erfordert, unter dessen wachtsamben Aug'die Arbeith dirigiret werde, derly aber von der hiesigen Fortif(ic)a(tion keiner zuentbehren ist. Also habe einen gewissen Kotowiz von meinen unterhabenden Reg(l)im(en)t, der in dieser Kunst gar vortreffliche Experiencz besizet, und ein habiles Subjectura ist, unter der Vertröstung dahin abgeschicket, und selbem die diesfältige Incumbenz aufgetragen, dass eine hohe Instanz anerwog(en) der Wichtigkeit des Orthes, und des von ihme Kotowiz ohnverbunde übernommene Mühewaltung eine solche etwelcher Massen zu recompensiren, und zu seinen erforderlich(en) Unterhalt etwas convenables auszuwerfen geruehen werden.

Sonsten auch demselben anheimstellndt, dass, da sothane Arbeith etwas beschwärsamb, auch weithläufig, dannoch aber der umständten halber nicht auf die lange Bannk geschoben und allzuweith hinaus trainiret werden darf umb solches nicht unter der Handt zerfallen zumachen, den darbey arbeitenden Heyducken zu etwelcher Animirung Kopf für Kopf nur Portion Brodt täglich dar und abgeraichet. Zu mehrere Beschleunigung des Werkes selbstem auch von denen Districten eine leydentliche Anzahl deren Unterthannen hierbey adhibiret wurde, nachdeme die Heyducken bey ihren noch incompleten Standt und denen übrig an deren Gräniz zu prastiren habenden Dienstleistung(en) ohne dies nicht nach ihren Kräften darzu adstringiret werden mögen.

Die Vitanoffzer und Krakojevazer Schanzen seind eben von darumben erhöbet worden, weillen ohnweith Vitanoffze der Fluss Ivarra aus der Türkhei heraus, und in die Morava flüesset, auch nicht allein diese schiffreich machet, sondern auch an sich so gross ist, dass darauf allerhandt Requisiten und Artillerie Sorten und verschiedene Transport in dieses Königreich beschehen köndten.

Von der vailovaer Schanz hat mann auh nicht kleine Vortheyle sich zugetrösten, da sie das Landt auf denen aldorth(en) mannigfältig mit dem Turcico correspondirenden Passagen beschützen thuet. Die Stallater hingegen, ob alda schon auch eine andere Morava mit der vorbenannten sich vereiniget, und umb ein merkliches vergrössert, kan wegen der dort herumbligenden Gebürg fast zu nichts genuzet weredn. Dannenhero auch auf solche desto weniger Mühe anwenden lassen, dieses wäre nun, was Occasione obige Relationbeyzurücken für nöthig erachtet worden.

Übrigens aber in keine Vergessenheit zusezen kommet, welcher gestalten mehr erzehlt ausgesändite Commission sehr vernünftg gehandelt, dass selbe den Zuestandt deren zu Czernabara und Czazack befindlichen Contumaz-Häusern zu beschreiben sich die Mühe gegeben, und mir solchen eingesändet hat. Gleich auch beide daraus verfasite Remonstrationen hiebey copialiter gehor(sam)st und gezimmdt angeschlossen werden, mit dem weitheren Anhang, dass nachdeme solches ein Geschäft von besonderer Consideration ist, dieselbe auch darüber desto ehend(er) zu resolviren geruchen möchten, ob nach solchen Antrag das czernabarar besser hinaus an die Gräniz gestellet. Das czazacker aber gar abgethann, oder aber auch nach den Vorschlag ged. Commission ebenfahls besser an die Gräniz übersezet werden solle. Alle Circumstanzen nach können sye ohne augenscheinlicher Gefahr nicht auf ihrer dermahligen Stelle verbleiben, und das Publicum erfordert, dass mann denen in die Contumaz eintreffenden Persohnen zur Notdurft ihre Subsistenz verschaffe. Solchemnach hierzue desto schleünigere Handt-aulege, als nunmehr die Zeit und solche noch ehender köndten verfertiget werden, ehe wider die gefährlichere Saison und an mit die mehrere Violenz von der contagiosen Krankheit anfanget.

Die Abolirung des Czazacker Kontumaz scheint zwar wegen der türk(h)en Nachbarschaft ein mehreres Impegno zu verursachen, Mannhoffet aber von Seithen des hiesigen Governo mit ihnen, Türkhen, schon solchergestalten übereins zukommen, dass dessentwegen keine Weithläufigkeit zu besorgen seyn wird. Ein und anderes beruehet aber bey dero höheren Decision, und gleichwie mann sich alleinig nach dero Determination, und denen diesfältig resolvirenden Anschaffungen reguliren wird.

Also wirdet auch ein hochlöbl(ich) Mittel anjezo gefällig seyn, die schon so lange Zeit auf eine Besoldung vertröstete National Miliz dermahleins zu consoli(di)ren; mithin auch dass benöthigte zu verfügen, womit ihnen dass bereiths excscindirte erfolget, und ausgezahlet werden möge, — womit wir uns zu fürwehrenden Gnaden gehor(sam)st und gezimmentd empfehlen verharrendte.
Belgrad, den 12te Jan. 1729.
(Kriegsarchiv, Neoquisita,
Fasz. 4, № 468, F. 1-5-v)

Eines hochlöbl(ich)en Kays. Hoff-Kriegs Raths
ganz gehorsamb(st)en Muth und Diener
Carl Alexander Wirtemberg
Unterthänig gehorsambst
Johann Jac. v. Terrlichscronn

Високославни Царско-дворски ратни савете! Из горенаведене главне релације, коју је, вративши се са терена, комисија одређена за регулисање На(цион)алне Милиције саставила о наложеним јој дужностима, и уз четне исказе (чије је преписивање у дупликату одузело прилично времена, тако да се због тих разлога цело дело није могло раније доставити високој Интанцији) предела мени као Председавајућем Администрације, Високославни Царско-дворски ратни савет подробно ће видети како су компаније речене На(цион)алне Милиције подељене и распоређене, једна с другом пропорционално изједначене, од пореских обвезника одвојене и, ради бољег односа ових према онима, у поседу држана пољска имања и земљишта замењена и одређена, па је према томе цео овај посао, сходно наредби узвишеног Двора, до даљег одобрења истог, уређен. А будући да јачину сваке компаније показују горенаведени четни искази, према томе се њихово стање и јачина по налазу смањује и ова из оног има да одузме. Било би дакле излишно одвајање да се оно поново протегне на сваку (компанију), стога се сматрало потребним да се само *in genere* дода следеће дужно саопштење на милостиво разматрање; и то:

Што се тиче сада нађене јачине компанија, да она још није доведена до комплетног стања, разлог је само тај што се ни овдашњи Срби нису смели прихватити за то, ни они из Турске наговорити да пређу овамо, јер се никад није знало како и где ће се исти настанити, мада је прописано да им се одсад па убудуће обезбеди подесно станиште; при свакој компанији постављени оф(ици)р ће и сам, надајући се некаквом удовољењу, потрудити се да помогне попуњавање своје компаније. Тако одсад не подлежи никаквој сумњи да ће убудуће компаније, особито оне које стоје на граници, не само бити доведене у комплатно стање него ће можда поврх тога добити такав вишак да ће и остале компаније, које су због безбедности земље, путника и других околности ради премештане у унутрашњост, такође моћи бити доведене до одређене јачине од 250 људи. Стражаре, чардаци и остале службе које предвиђена На(цион)ална Милиција има да обавља такође су у уводно поменутој релацији подробније забележени. Ништа мање је при том наведено у којој су мери сви такви чардаци, па и они ту и тамо у унутрашњости подигнути и делимично већ сасвим довршени, рововима и палисадама снабдевени шанчеви, примењеним добрим начином, без икаквог доприноса, доведени у (прописано) стање.

Ја као председник Администра(ци)је па и као овде командујући фелдмаршал, настојим да се на прелазу преко Мораве, где је раније у турска времена постојао мост, али који су они спалили, а сада намештена скела, већ уредно постављени шанац што пре потпуно доврши, будући да ову стражару сматрам једном од најважнијих, где се са малобројном посадом може надирати непријатељ, ма колико јак био, задржати дотле док се овде не добије у времену за заузимање; доброг одбрамбеног положаја, па и у земљи предузму све мере које би биле потребне за његово одржавање. При напредовању царске армије, пак, такође не би био некористан, јер ту постоје све згоде да се подигне слагалиште.

Будући, али, да сада поменути шанац, с обзиром на његову речену важност, и са више осталих, мада је и овај уредно постављен, треба да буде усавршен, то захтева више рада, а пре свега једног инжењера, под чијим би се будним оком дириговали радови. Али таквог се овдашња Фортиф(ик)-а(ци)ја не може лишити. Стога сам извесног Котовица из пука који имам под собом, (човека) који поседује одлично искуство у овој вештини и спретан је субјект, послао онамо, уливши му наду да ће једна висока инстанција, узевши у обзир вежност места и труд који је он, Котовиц, неприпуњено примио на себе, благоизволети да то у извесној мери рекомпензира, ■ за његово издржавање одобри нешто одговарајуће.

Будуће, такође, да је тај рад помало тегобан, па и замедан, али да се због околности ипак не сме одуговлачити ни превише отезати, да се не би под руком распало, остављам истом да се хајдучима који ту раде, ради неког анимирања, дневно издаје по глави само порција хлеба. Ради већег убрзања самог посла да се од тих дистриката примеран број њихових поданика овамо додели, будући да хајдучи, при њиховом још некомплетном стању и уз остале дужности што их имају да обављају на граници, ионако не могу да буду на то притегнути према њиховој снази.

Витановачки шанац и крагујевачки шанац управо су подигнути зато што недалеко од Витановаца река Ивара (Ибар) излази из Турске и улива у Мораву. И не само што ову чини пловном него је и по себи тако велика да би њоме свакојаки ратни материјал и топови различите величине и разни транспорт могли да доспеју у ову краљевину.

Од ваљевског шанца такође се могу очекивати не мале користи, јер штити земљу од разноврсних прелаза што саобраћају са Турском. Сталачки, напротив, мада се ту већ и једна друга Морава спаја са напред поменутом, и приметно повећава, због околних брда готово се ни за што не може искористити. Према томе за такве треба уложити утолико мање труда што је приликом (састављања) горње релације сматрано за потребно да се наведе.

Уосталом, пак, да не падне у заборав како је изаслана Комисија веома паметно поступила што се потрудила да опише стање контумац-кућа у Црној Бари и Чачку, и мени то пошаље. Обе, из тога састављене представке прилажу се овде сорјалитер (у препису) најпокорније и долично, с прилозима, а будући такав посао од посебног значаја, изволите и о томе што пре решавати да ли би после таквог предлога било боље да се црнобарска истури више на границу. А чачанска чак да се укине, или пак, и по предлогу Комисије такође боље премести на границу. Према свим околностима оне без очигледне опасности не могу остати на свом садашњем месту, а промет захтева да се особама што пристижу у контумац прибави издржавање за нужду. Ово би требало узети у поступак утолико брже што би се сада још пре могло довршити, пре него што опет настане опаснија сезона и тиме већа сила заразне болести.

Укидање чачанског контумаца изгледа да ће, додуше, због турског средства да проузрокује веће тешкоће. Али овдашња власт се нада да ће се са њима, са Турцима, већ споразумети тако да се због тога неће морати да обавља замедан посао. И једно и друго остављено је, међутим, вишој одлуци, као што ће се управљати једино по њеној одредби и дотичним решавајућим налозима.

Такође би велеславно средство било кад би се сада благоизволело консолидовати Народну Милицију, којој се већ тако дуго обећава плата; према томе и да се нареди што је потребно, како би им се исплатило оно што је већ доспело, — чиме се најпокорније и као што се приличи препоручујемо (вашој) Милости, остајући

Високославног царско-дворског Ратног Савета
најпокорнији слуга

Београд, 12. јан. 1729.

(Ратни архив, Neoacquisita,
фасц. 4, бр. 488, Ф. 1-5-V)

Карл Александар Виртемберг
Понизно најпокорније
Јохан Јак. ф. Терлихскрон

2

KRIEGS GEBRÄUCHIGE ARTICULN UND JURAMENT VON DIE NATIONAL
MILIZ IN KÖNIGREICH SERVIEN

Erste

Solle alles Kriegs Volckh, mithin auch die Gräniz-Miliez in Servien, dem Röm. Kays. geloben und schwören treü zu dienen denen vorgesezten G(en)eralen, Obristen und Off(ici)ren wider und gegen den Feündt, gehorsamb zu seyn, was sie gebüetten, dass ehrlichen Kriegsleüthen zustehet.

2do

Wer Meuteray machet, oder dass er darmit umbegegangen überführet wirdt, solle ohne einziger Gnade das Leben verlieren.

3tio

Ingl(eich)en solle dem jenigen gesschehen, welcher mit dem Feündt correspondiret, und ein oder das andere verr(i)chtet, so zum Nachteyl Ser kays. Mayes. dero Landt, und Leuthe gerreichen könte.

4to

Die anvertraütten Posten und Czardaquen sollen mit aller Vorsichtigkeith besorget und ehend(er) nicht verlassen werden, bis es die höchste Noth nicht erfordern, oder ein solches Zuthuen von denen vorgesezten Befelchshabern anbefohlen werde.

5to

Solle sich keiner in Commando-Sachen seinen Vorgesezten widrersezen, bey Leib und Lebens Strafe.

6to

Dieberyen sollen ernstlich gestrafft werden, bey Leib und Lebens Strafe.

7mo

Todtschläge sollen mit Lebens Strafe gestrafft werden.

8mo

Strassenraub solle mit dem Radt gestrafft werden.

9no

Welcher Off(ici)r von Strassenraub oder Dieberyen participiret, solle als ein Strassenräuber und Dieb gestrafft werden.

10mo

Welcher einen Meineyndt schwöret, solle mit Abhaung zweyen Fingern gestrafft werden.

11mo

Wer sich weigert worzue er redlich commandirt worden, solle als ein Verrather gestrafft werden.

12mo

Wer Feuer anlegt in frembdes Landt, solle mit dem Feuer gestraft werden.

13tio

Wer muctwillig Äcker, Wiesen und Gärten ruinirt, soll willthürig und nach Befund gestraft werden.

14to

Zauberey solle mit dem Feuer gestraft werden.

15to

Welcher Capith. die Musterung hintergangen, soll als unehrilich der Charge verlustiget, und als ein Meyneyndiger gestraft werden.

16to

Solle nicht zugestanden werden von denen Kays. Unterthannen die Leuth^e wegzunehmen, sondern wan etwas abgängig perden solte. sich befleissen dem Ersaz aus dem Türkh. zunehmen, und dem Commissariat ordentlich vorzustellen.

17mo

Ingle(ich)en solle nicht erlaubt sein über das jenige, was denen Gränzen allbereit zugestanden, ein mehrers denen Unterthannen von ihren Grundstückhen wegzunehmen vill weniger sie zubeunruhigen bey grosser Strafe.

18vo

Solle alles angesagt werden sowohl was vor Leüthe man unter sich habe, als was vor Terrain mann besize; wid(e)r(r)ig(en) Fals derjenige, so etwas verschweiget, zu hoher Straf gozohen werden solle.

19no

Alle Monnath solle der Standt von jeder Compag(ni)e mit Specificirung des Abgang und Zuwachs den commandirenden G(ene)ralen, und dem Commissariat in Belgrad nach dem extradirtten Formular eingeraicht werden.

20mo

Solle man auf alle Weeg bedacht seyn, alle Rauberey und dergleiche zu verhütten.

21mo

Die Deserteurs, sowohl von der Regulirten und Na(tion)al Miliz, als der Unterthannen, sollen angehalten, und and dem nächsten Filial-Posto abgeliefert werden, und sofern sich jemandt unterstehen solte, denen selben fortzuhelfen, oder Unterschleyf zugeben, solle ernstlich gestraft werden.

22do

Solle nicht gestattet werden einiges Salz, oder dergleiche Sachen aus der Türkhey herüber zupassiren, vill weniger ein solches selbst zuthuen bey noher Straf.

23to

Solle aus der Turkey niemandt anderswo passiret werden, ausser durch die Hauptstrassen, welche auf die Contumaz Hauser zugehen, und sollen sich in übrigen wegen denen nach, und nach ergehenden Verordnungen gemäss verhalten; wer darwider handelt, solle ernstlich gestraft werden.

24to

Wan durch Unachtsambkeith der Wacht, oder vorsezlich einer einen Arrestanten durchgehen lasset, derselbe solle mit der jenigen Straf belegt werden, welche ihme von denen Kays. Richter zugezogen werden möchte.

25to

Wan einige Unterthannen durch Nachlässigkeit solten hinüber passiret souden, derjenige Capitain oder Compag(ni)e seslle nach Befund Ser hochfürst(lich)e D(u)rch(laucht)e zu schwärer Straf gezogen werden.

26to

Wer ohne Vorwissen seines Capitains in das Türkhey gehet, solle als ein Deserteur angesehen, und tractiret werden.

VORHALTUNG

Ihr sollet geloben und schwören einen Eydt zu Gott dem Vater, Sohn und heyl. Geist, und auf sein heyl. Worth, dass ihr dem allerdurchleüchtigsten, grossmächtigsten und unüberwindlichsten Fürsten, und Herrn Herrn Carolo den 6ten erwöhlten röm(isch)en Kay(ser)o wollet treü und holdt seyn, Ser kays. Mayest. Reiche, Landt und Leüthe, Wohlf(a)hrth und Bestes, nach eueren äussersten Vermögen befördern,—dahingegen Schaden und Unheyl abwänden und hinderen. Und so ihr etwas böses wider Ihro kays. Mayes. dero Landt und Leuthe erfahret, sollet ihr solches alsogleich euere Ober und Vorgesetzten eröffnen und hinterbringen, denen vorgelesene Articula in allen Punkten nachleben, und dieselbe halten, euere hoch und nieder Officiren all-gebührenden Respect ohne einziger Widersezlicgheith erweisen, und leisten euere Compag(ni)en und Posten bis auf den lezten Bluths Tropfen helfen vertäthigen, und in allen vorfallenden Occasionen sowohl Tag als Nacht Ein zeln' oder Trouppen weis und so oft ihr commendiret werdet, sich überall so bezeügen als es redlich, efrlich, und getreüen Soldaten wohl anstehet und gebühret.

FORMULA JURAMENTI

Dass ich deme wie mir jezt vorgelesen worden, und ich es wohl verstanden habe in allen Steif fest und getreüe nachleben, wie solches gelobe und schwore ich mit erhobenen Fingern, und unter diesen freyen Himmel, als wahr mir Gott helfe und sein heyl. Evangelisd!

Heünd (!) unter gesagten Dato seyndt von uns unterschriebenen zu Revidirung und Regulirung gesambter Na(tion)al Miliz in Servien ausgesändeten der zu N. N. stehenden Compag(ni)en, die vorgeschriebenen, und von des commandirenden Herrn G(ene)ral Feldt-Marschal Herzogens Alexander v. Württemberg hochfürstl. Du(r)chl. übersehenn, und ratificirte Puncta, und Kriegs brauchige Articula vorgelesenen, und darüber auch nachgehendts von der gesambten Compag(ni)en, dass auch vorgesprochnen Jurament abgeleget worden, worüber weithers zuhalten kommet.

(Kriegsarchiv, Neoquisita,
Fasz. 4, № 468, F. 7—9—v)

РАТНА ПРАВИЛА И ЗАКЛЕТВА ЗА НАЦИОНАЛНУ МИЛИЦИЈУ У
КРАЉЕВИНИ СЕРВИЈИ (Србији)

Прво

Нека се сав ратнички народ, дакле и погранична милиција у Срвији (Србији) заветује и закуне римском цару да ће верно служити претпостављеним г(ен)ералима, пуковницима и оф(ицирима) против непријатеља, да ће бити послушни ономе што наредс, што приличи поштеним ратницима.

Друго

Ко се побуни, или му се докаже да се носио таквим намерама, нек изгуби живот без икакве милости.

Треће

Исто да се деси оном ко општи са непријатељем и учини нешто што би могло да буде на штету Његовом царском Величанству, његовој земљи и људима.

Четврто

Поверене стражаре и чардаци да се чувају са свом обазривошћу и не напусте пре него што то захтева крајња нужда, или је такав поступак наређен од претпостављених заповедника.

Пето

У пословима команде нико да се не супротстави својим претпостављенима — под телесном и смртном казном.

Шесто

Крађе да се озбиљно казне, под телесном и смртном казном.

Седмо

Убиства да се казне смртном казном.

Осмо

Друмско разбојништво да се казни точком.

Девето

Који оф(ицир) учествује у друмском разбојништву или крађама, нека се казни као друмски разбојник и лопов.

Десето

Ко се лажно закуне, да се казни одсецањем два прста.

Једанаесто

Ко одбије (да изврши) што му је ваљано заповеђено, нека се казни као издајник.

Дванаесто

Ко потпали ватру на туђем земљишту, нека се казни спаљивањем.

Тринаесто

Ко из обести упропасти оранице, ливаде и вртове, да се казни произвољно и по нахођењу.

Четрнаесто

Враџбина да се казни спаљивањем.

Петнаесто

Капетан који подвали при састављању исказа, нека као непоштен изгуби чин и да се казни као кривоклетник.

Шеснаесто

Да не буде допуштено да се од царских поданика узимају људи, него ако постоји мањак, потрудити се да се накнада узме из Турске и Комесаријату уредно представи.

Седамнаесто

Исто тако да не буде допуштено да се, поврх оног што је спремно одобрено Граници, поданицима одузме нешто више од њихових земљишта, а још мање да се узнемирују, под тешком казном.

Осамнаесто

Да се пријави све што се од људи има под собом, и шта се од земљишта поседује; у противном случају онај ко нешто прећути, да се подврне високој казни.

Деветнаесто

Сваког месеца да се стање сваке компаније, са спецификацијом мањка и вишка (одласка и прираста) на издатом формулару поднесе командујућим генералима и Комесаријату у Београду.

Двадесето

Треба припазити на све путеве, да би се предупредила свеколика разбојништва и слично.¹

Двадесетпрво

Сви бегунци, како од регуларних (трупа) На(цион)алне Милиције тако и поданика (сиљака) да се зауставе и предаду најближој стражари, а уколико би се неко усудио да им помогне у бекству, или им пружи склониште, да се озбиљно казни

Двадесетдруго

Не допустити да се со, или сличне ствари, пропуштају из Турске овамо, а још мање тако нешто сâм чинити, под високом казном.

Двадесеттреће

Из Турске нико да се не пропушта другде, осим главним друмовима који доводе до зграда контумаца, а они у свему осталом да се држе према наредбама: ко поступи супротно, да буде озбиљно кажњен.

Двадесетчетврто

Ко услед непажње страже, или намерно пусти неког хапшеника да побегне, нека буде подвргнут оној казни коју би добио од царског судије.

Двадесетпето

Ако би неки поданици услед нехата били пропуштени преко, дотични капетан или компанија да буду подвргнути тешкој казни према нахођењу Њ. кнежевског Височанства.

Двадесетшесто

Ко без знања свог капетана оде у Турску, нека буде сматран и третиран као бегунац.

Опомена

Ви треба да се заветујете и положите заклетву Богу Оцу, Сину и св. Духу, и на његову св. реч, да ћете пресветлом, најмоћнијем и непобедивом владару и господару Каролу Шестом, изабраном рим(ском) цару верни и привржени бити, добробит царства Њ. царског Величанства, земље и људи на најбољи начин и по свом крајњем умењу унапређивати, а напротив штету и недању отклањати и спречавати. И чим сазнате неко зло (уперено) против Њ. царског Величанства, његових земаља и људи, треба то одмах да јавите и доставите својим предпостављенима; у свим тачкама да живите према прочитаним вам члановима правила, да их се придржавате, да својим вишим и нижим официрима указујете дужно поштовање, без икакве непокорности, да до последње капи крви помогнете да се ваша компанија и положај одбрани, и сваком приликом која се догоди, како дању тако и ноћу, појединачно или у трупима, и кад год вам се нареди, свуда се посведочите онако како доликује и пристоји часном, поштеном и верном војнику.

Формула заклетве

Да ћу по овом што ми је сада прочитано а ја добро разумео, у свему чврсто и верно живети, ја се заветујем и заклињем подигнутим прстима, и под овим ведрим небом, тако ми Бог помогао и његов св. Јеванђелиста!

Данас под реченим датумом потписано од нас, изасланих за ревизију и регулисање целокупне на(цион)алне Милиције у Србији, да су Н. Н. компанији прописане и од командујућег господина генерал-фелдмаршала, херцега Александра од Виртемберга, пресветлог кнеза, прегледане и ратификоване тачке ратних правила прочитане, па је потом цела компанија положила заклетву понављајући казиване речи, о чему следи даље.

(Ратни архив, Neoaquisita,
фасц. 4, № 468, Ф. 7-9-V)

3

Von löbl(ich)e kays(erlic)e in Königreich Servien zu Revidir und Regulirung der gesambten servischen Na(tion)al Miliz ausgesendeten Commi(s)ions wegen dem zu N. angestellten Capitaine N. N. hiemit anzufügen, und ist derselbe bereits schon durch ein anderes belohenet worden, was He(rr)n Capitaine furohin mit seiner Compagnie für einen Terräin zu den erforderlichen Ackherbau, und sonst benöthigter Subsistenz beyzubehalten habe. Nachdeme es aber auch daraufankommet, dass seine unterhabende Compagnie sochen wohl bebauen die gutte und fruchtbahre Gründe nicht veröeden den contribuirenden Unterthannen nunmehr, da er in dem Gezierckh deren ihme, und der Compagnie ausgesteckhten Gränizen hinlänglich, und sehr spatioses Territorium behautet, weithern Einkriff nicht mchr thuen. Vor allen aber sich die Completirung der Compagnie, und damit sie auch mit dem erforderlichen Gewöhr versehen werde, sich angelegen lassen. Nicht minder darauf halten solle, damit successive die türkh(ische) Kleydungen abgethann, und dargegen die landtsbräuchige, und eine gleichfärbige eingeleitet werde. Also, theut man ihme, Capitaine N. N., ein solches zur Nachricht, und dem Ende hiemit bedeitten, dass

Pro 1°

So vill die Completirung der Compagnie anbetrifft diese durch Frembde aus der türkh. Nachbarschaft herüber zu locken kommenden Persohnen keines weegs aber von kays(erlic)en Unterthannen oder Contribuenten zu bescehen habe, gestalten dieses absolute verboten. Erselbst in schwäre Verantwortung verfallen thätte da furohin bey denen von Zeit zu Zeit veranstaltenden commissariatischen Musterungen ein solcher Unterthann bey der Miliz angetroffen wurde zu diesen mehrerer Beobachtung, auch damit mann wissen möge, wie oder auf was Weis' seine Compagnie sich vermehren, oder verminderen thue. Er, Capitaine, von Monath zu Monath den Zuwachs und Abgang nach dem ihme hinterlassenen Formular in duplo, und zwar einmahl an das hochlöbl. Gouverno, das andere aber an das Commissariat in Belgrad einzusenden, vornemblichen aber dahin sich beembsigen wirdet, dass die Compagnie in ihren vollkommenen Standt umb so ehender gelänge, als ihme ansonsten à proportion des Abgangs die ihme ausgeworfene Gage ebenfahls geringert werden dörfte, eine gleiche und fast noch grössere Straf könnte selber auch

Pro Secundo

incurriren, dafern ihme der so raichlich zugetheilte Grund nicht sollte umbgearbeiten, und zu Nuzen gebracht werden, zumahlen der eingenommene Augenschein gegeben, dass sie darinnen bis daher sehr nachlässig gewesen, und den jenigen Terrain, der denen Heyducken der Bequemlichkeit halber nicht anständig gewesen, ligen, und solchen in eine Verwüstung gerathen, nichts wenigens aber, dan wegen aussaüberung deren genussbahren auch zum Theill brauchbahren Waldungen, und übrigen zum Ackher und Feldtbau tauglichen Gegenden sich einigen Fleis gegeben. Dessentwegen dan ihme, Capitaine, incumbiret, dass er hierauf besondere Absicht trage, und nebst deme dahin invigilire, womit nicht etwann die gebahnte Strassen, und Weege wie beobachtet worden, mit dem Pflug überfahren, und auf solche Arth verderben werden. In deme

Quarto¹²

Auch dieses eine Haubtsache ist, dass die ehehin in dem ihme zugetheilten Gezirckh gemacht grosse Landtstrassen zu weitherer Practicirung in beständig gutten Standt erhalten. Auch die von einer Tschartackhen zu der anderen gehende Weeg, und Brückhen, womit man solche Facilität bereitten könne, forthin conserviret, und wo es vonnöthen, nach aller Thuenlichkeit verbessert. Dargegen aber die abseithig und ununerlaubte Strassen, deren sich die Rauber, und Durchschwärzer gebrauchen, verhausen, und solcher gestalten dem andurch entstehen könnenden Verordnungen vorgebauet werde, damit mann aber

Quinto

Der Befolgung gegenwärtiger Belehrung versicheret, auch in zukunfftinrig militärische Ordnung, und Disciplin eingeführet der in Kriegs oder anderen Zeiten benötigte Heyduckh oder Husarr mit dem erforderlichen Gewähr versehen seye. So will nöthig seyn, dass er, Capitaine, seiner unterhabende Compagnie die ihm zurück gelassene Kriegsartic. wenigstens von Viertel zu Viertel Jahr verlesen, um solche ihr zur Darobhaltung deren darin begriffen Satzungen in die Gedächtnus bringen, woither auch darauf harren sollc, womit die türckh. Hose und Klaydung ganzlichen abgethann, und in Gegentheill, wie vorhin schon gemeldet, die Wames, Hosen und Mäntel nach der hiesigen Landes Arth auch von gleicher Farb'getragen werde, welches umb so fűrlicher successive besprechen kan, wan er, Capitaine, seinen untergebenen Heyducken andeuten wird, von was für einer Farb'jeglicher Sorte von der K(l)aydung bestehen müsse. Im Fahrl ohne deme ein oder der andere sich etwas neues anzuschaffen hätte, hauptsächlichen aber muss das Gewöhr den Soldathen vor andere zieren. Mithin auch dessen gröste Obsorg'scyn, auf das jeglicher Hayduck wenigstens umb eine gute Flinten, und einen Sabl, auch zu Conservirung des Pulucrs umb eine patro-Taschen. Sodan der Husar umb ein guttes Pferdt, einen Sabl, ein Paar Pistollen, und Carabinner, auch eine kleine Patron-Taschen bewerben, und dermassen zu denen militärischen Diensten in wohl ansständige Positur sezen solle.

Welches mann dann denselben über die bereiths behändigte Kriegs-Artic(e)l zu seinen weithern Verhalt hiemit anzudeuten für nöthig ermessen, allerdings der Hoffnung lebende, dass selber die Verfolgung dessen umb so exacter erfüllen werde, als ein, und das ander vorbeschribenes der allerhöchste Herrn dienst immediate erheischet, umb dessen willen selber nicht allein seine accurate Besoldung, sondern auch nebst seiner Compagnie den freuen Genuss des ihm zu repartirten Territory erlangen thuet, within weder einige Contributionen zu practise noch auch einige Decimas zu entrichten schuldig oder bezwungen ist.

Grozka, den 1te Xber (1)728.
(Kriegsarchiv, Neoaquisita,
Fasz. 4, № 468, F. 11—12—v)

Од славне царске, у краљевину Србију ради ревизије и регулисања целокупне српске На(ци)оналне Милиције изаслане Коми(си)је, овим се због капетана Н. Н. постављеног у Н., а исти је већ награђен другим, додаје шта господа капетани имају убудуће са својом компанијом да задрже као земљиште за потребну земљорадњу и иначе нужно издржавање. Али будући да је стало и до тога да потчињена компанија добру и плодну земљу уредно обрађује, а не да се запарложи, да одсад више не чине даље захвате (у земљишта) коморских поданика, будући да у кругу својој компанији постављених граница имају довољно, и веома простране територије. А пре свега да се постарају за комплетирање компаније, и да она буде снабдевена потребним оружјем. А ништа мање треба да настоје да се постепено одбаци тур(ско) одело и уместо тога уведе у земљу уобичајена (народна) и једнообразна (ношња). Дакле саопштава се капетану Н. Н. овим да

Прво

Што се тиче комплетирања компаније, оно има да се врши страним особама примамљеним из тур(ског) суседства, а не цар(ским) поданицима или коморским, што је апсолутно забрањено. Он сам допао би тешке одговорности ако би се приликом комесаријатских смотри, што се предузимају с времена на време, такав поданик затекао у Милицији, на шта се пази, да би се могло и знати како или на који начин се његова компанија повећава или смањује. Он, капетан, ће из месеца у месец, прираст и смањење подносити на остав-

љеном му формулару in duplo, и то један (примерак) велеславном Гувернману а други Комесаријату у Београду, а надасве се трудити да компанија достигне потпуно стање, утолико пре што би се њему иначе, у размери смањења, одређена плата такође могла да снизи; иста и готово још већа казна могла би га задесити и

Друго

уколико њему обилато додељено земљиште не би било обрађено и учињено корисним, поготову што је предузети преглед показао да су досад у томе били веома нехати, и она земљишта која хајдуцима удобности ради нису одговарала леже (необрађена) и опустошена, али ипак у крчењу корисних, делимично и употребљивих шума, и осталих за орање и ратарство подесних крајева дали су себи извесног труда. Стога је њему, капетану, наложено да на то обраћа посебну пажњу, и поред тога припази да изграђени друмови и путеви не буду, као што је запажено, гажени плугом и на тај начин покварени.

Четврто (треће нема)

И ово је једна од главних ствари да у додељеном му округу грађени велики друмови буду одржавани у стално добром стању, даље употребе ради. И пут што води од једног чардака до другог, и мостови којима се може олакшавати (путовање) да се конзервирају, а где је потребно колико је могућно поправе. Напротив, споредни и недозвољени путеви, којима се служе разбојници и кријумчари, закрче (обореним стаблима) и на тај начин предухитре наредбе које би услед тога могле настати, али да би се

Пето

Обезбедило придржавање садашње поуке, па и у будуће увео војнички ред и дисциплина, треба хајдук или хусар, потребан у рату или у другим временима, да буде снабдевен нужним оружјем. Тако ће бити потребно да он, капетан, својој потчињеној компанији, у најмању руку из тромесечја у тромесечје, прочита ратна правила која су му остављена, како би их, ради извршења у њима садржаних прописа, вратио у сећање, надаље треба да настоји и на томе да се турске чакшире и ношње потпуно одбаце и, напротив, како је малопре већ речено, грудњак, чакшире и огртачи носе према начину уобичајеном у земљи, па и у истој боји, што се утолико подесније може постепено извести ако он, капетан, својим потчињеним хајдуцима наговестити од какве боје мора да се састоји свака врста одеће. У том случају би један или други требало да набави себи нешто ново, али надасве мора оружје да краси војника. Према томе треба да му је главна брига да сваки хајдук има бар добру пушку и сабљу, а за чување барута и фишеклију. Затим хусар да гледа да добије доброг коња, сабљу, пар пиштоља и карабин, као и малу фишеклију, и на тај начин буде у пристојној позитури за војне службе.

Што се онда сматрало потребним њему овим навестити о већ урученим ратним правилима, ради даљег држања, дакако у нади да ће их он, утолико тачније испуњавати што један или други пропис сместа захтева служба узвишеном Господару, због чега он стиче не само акуратну плату него, уз своју компанију, и слободно уживање додељеног му земљишта, дакле није дужан ни да плаћа неку контрибуцију ни да даје неку десетину.

Гроцка, I. X (1) 728.
(Ратни архив, Neoquisita,
фасц. 4, бр. 468, Ф. 11-12-V)

Üb

Üb
Musterun
millie bey

Numerus wie die Compagnie nach ein ander bemustert worden, sambt denen Örtern, wornach sie benambet seyn	Nahmen derer Capitains, so die Comp(a)g(ni)en dermahlen haben	Tage und Monathe in welchen die Musterung beschehenen	Ober Capitains unter welche ein oder die andere Comp(a)g(ni)e stehet
1. Czernebara	Vuck Isakoviz	29. Juny	Vuck Isakoviz
2. Perniaver	Jovan Prodanoviz	2. July	
3. Szikote oder Novissarosch	Milosoa Neorgoviz	5. Dito	
4. Bella Cergva	Billa Vukoviz	7. July	
5. Vaglieva	Jesso Vileseviz	14. et 15. July	
6. Osschesseniza	Joachim V(...?)doviz	20. Dito	Stanisav Markoviz
7. Bruniary	Philip Vuicziz	11. Se(ptom)bris	
8. Czaczak	Nikola Ivanoviz	16. Dito	
9. Zvesko	Radoiza Petroviz	20. Dito	
10. Kragoiovaz	Stanislav Markoviz	24. Dito	
11. Vittanofsze	Radovan Markoviz	27. Dito	Costa Dimiter
12. Stallata	Joh. Georg Herzog	2. N(ovem)bris	
13. Barakin	Costa Dimiter	4. Dito	
14. Ravna oder Czupria	Petko Paviz	9. Dito	
15. Siena oder Ressoava	Jov. Popoviz	13. Dito	
16. Passaroviz	Ma(x)im Prodanoviz	17. Dito	Stanisav Markoviz
17. Hassan Passan Palanka	Matio Kumanoviz	23. Dito	
18. Krozka	Nesko Radualoviz	26. Dito	
Summa Summarium			

Weilen die vailovaer Compag. 92 verheurathete Beschwistrig und Freunde hat, kan v
andere Leuthe anzunehmen.

MUSTER TABELLA

er alle in Königreich Servien befindliche und in 18 Compag(ni)en eingetheilte Landt-Miliz, — Bellgrad, den 30te 9ber 1728.

MUSTER TABELLA

er alle achtzehen im Königreichs Servien befindliche national Compagnien, wie sich dieselben bey denen im (1)728ten g Effective befunden, auch was darvon verheurathet oder leedig, item was diesen Effect. Mannschaft noch weitheres an y sich habe, als:

Standt auf welche eine jede Comp(a)g(ni)en stehen die hohen stellen verwilliget haben			Summa dieses völlige Stande	Auf dieses verwilligten Standt haben sich bey Musterung Effective befunden													Summa aller dieser
Haiducken	Husaren	Gehülfe		Capitains	Hadnacks		Harambassa	Bariactars		Strasomester		Corporal		Gerneine			
					zu Fuess	zu Pferdt		zu Fuess	zu Pferdt	zu Fuess	zu Pferdt	zu Fuess	zu Pferdt	zu Fuess oder Heiducken	zu Pferdt oder Husaren	Gehülfe	
150	50	50	250	1	1	1	1	1	1	1	1	5	1	72	21	7	11
150	50	50	250	1	1	1	1	1	1	1	1	5	1	71	12	—	9
150	50	50	250	1	1	1	1	1	1	1	1	5	1	21	10	—	4
150	50	50	250	1	1	1	1	1	1	1	1	5	1	54	7	—	7
150	50	50	250	1	1	1	1	1	1	1	1	5	1	123	46	10	19
150	50	50	250	1	1	1	1	1	1	1	1	5	1	63	17	—	9
150	50	50	250	1	1	1	1	1	1	1	1	5	1	136	24	—	17
150	50	50	250	1	1	1	1	1	1	1	1	5	1	140	27	5	18
150	50	50	250	1	1	1	1	1	1	1	1	5	1	80	21	1	11
150	50	50	250	1	1	1	1	1	1	1	1	5	1	140	46	46	24
150	50	50	250	1	1	1	1	1	1	1	1	5	1	140	39	15	20
150	50	50	250	1	1	1	1	1	1	1	1	5	1	127	25	—	16
150	50	50	250	1	1	1	1	1	1	1	1	5	1	86	46	—	14
150	50	50	250	1	1	1	1	1	1	1	1	4	1	37	33	—	8
150	50	50	250	1	1	1	1	1	1	1	1	5	1	67	18	1	10
150	50	50	250	1	1	1	1	1	1	1	1	4	1	60	40	3	11
150	50	50	250	1	1	1	1	1	1	1	1	5	1	51	36	7	10
150	50	50	250	1	1	1	1	1	1	1	1	5	1	78	26	5	12
2700	900	900	4500	18	18	18	18	18	18	18	18	98	18	1546	494	100	239

on demselben der Abgang verganzenet werden, und wehre mithln nicht nöthig

MUSTER TABELLA

in Königreich Servien befindliche und in 18 Compag(ni)en eingetheilte Landt-Miliz, — Bellgrad, den 30te 9ber 1728.

MUSTER TABELLA

in dem Königreich Servien befindliche national Compagnien, wie sich dieselben bey denen im (1)728ten Jahr nach, u befunden, auch was darvon verheurathet oder leedig, item was diesen Effect. Mannschaft noch weitheres an Kinndtern u ls:

welche Comp(a)-nen die stellen haben		Summa dieses völlige Stande	Auf dieses verwilligten Standt haben sich bey Musterung Effective befunden													Summa aller dieser	Gehen also verwilligte dermahlen	
Mannschafft	Gehülfe		Captains	Hadnacks		Harambassa	Bariactars		Strasomester		Corporal		Gemeine				zu Fuess	zu Pferd
				zu Fuess	zu Pferd		zu Fuess	zu Pferd	zu Fuess	zu Pferd	zu Fuess	zu Pferd	zu Fuess oder Hei- ducken	zu Pferd oder Husaren	Gehülfe			
50	50	250	1	1	1	1	1	1	1	1	5	1	72	21	7	114	68	2
50	50	250	1	1	1	1	1	1	1	1	5	1	71	12	—	97	69	3
50	50	250	1	1	1	1	1	1	1	1	5	1	21	10	—	45	119	3
50	50	250	1	1	1	1	1	1	1	1	5	1	54	7	—	75	86	3
50	50	250	1	1	1	1	1	1	1	1	5	1	123	46	10	193	17	—
50	50	250	1	1	1	1	1	1	1	1	5	1	63	17	—	94	77	2
50	50	250	1	1	1	1	1	1	1	1	5	1	136	24	—	174	4	2
50	50	250	1	1	1	1	1	1	1	1	5	1	140	27	5	186	—	1
50	50	250	1	1	1	1	1	1	1	1	5	1	80	21	1	116	60	2
50	50	250	1	1	1	1	1	1	1	1	5	1	140	46	46	246	—	—
50	50	250	1	1	1	1	1	1	1	1	5	1	140	39	15	208	—	7
50	50	250	1	1	1	1	1	1	1	1	5	1	127	25	—	166	13	2
50	50	250	1	1	1	1	1	1	1	1	5	1	86	46	—	146	54	—
50	50	250	1	1	1	1	1	1	1	1	4	1	37	33	—	83	104	1
50	50	250	1	1	1	1	1	1	1	1	5	1	67	18	1	100	73	2
50	50	250	1	1	1	1	1	1	1	1	4	1	60	40	3	116	81	6
50	50	250	1	1	1	1	1	1	1	1	5	1	51	36	7	108	89	10
50	50	250	1	1	1	1	1	1	1	1	5	1	78	26	5	123	62	20
900	900	4500	18	18	18	18	18	18	18	18	98	18	1546	494	100	2390	976	33

der Abgang verganzen werden, und wehre mithin nicht nöthig

und nachgehaltenen
und an deren Fa-

zu den n Standt noch ab	an Gehülfe	Summa dieses Abgang	Unter dem Effect. Standt seyndt		An dem Familien hat gedachten Effect.						Standt bey sich				
			Verheurathet	ledig	Söhne		Töchter alle ledig	Vatter, Brüder oder andere Freundschaft männl. Geschlecht		Mütter, Sshwestern oder andere Freundschaft(en), weibl. Geschlechte alle ledig	Knechte		Mäyde, ledig	Kinder von diese Familie	
					Verheurathet	ledig		Verheurathet	ledig		verheirathet	ledig		söhne	töchter
5	43	136	95	19	2	72	64	34	23	—	—	—	10	5	
4	50	153	72	25	—	55	26	20	14	10	—	4	—	—	
6	50	205	39	6	—	34	37	7	15	13	—	2	—	1	
9	50	175	64	11	—	55	42	12	9	20	—	1	—	1	
—	40	57	162	31	1	150	118	92	69	61	—	6	2	42	32
9	50	156	76	18	—	66	72	28	27	29	—	1	—	1	1
2	50	76	144	30	3	153	86	16	28	51	—	4	—	1	1
9	45	64	142	44	1	103	84	38	87	65	2	2	—	2	2
5	49	134	94	22	—	86	58	18	23	21	1	4	—	5	2
—	4	4	209	37	—	164	130	10	56	49	1	5	—	1	2
7	35	42	157	51	1	118	97	9	56	57	1	1	—	2	1
—	50	84	140	26	—	131	104	17	36	44	1	—	—	4	3
—	50	104	125	21	—	92	95	14	34	33	—	2	—	—	—
3	50	167	57	26	1	65	68	14	26	32	—	2	—	1	—
3	49	150	89	11	—	91	79	15	16	32	—	1	—	2	4
6	47	134	99	17	1	98	86	13	2	24	1	3	1	5	7
0	43	142	91	17	—	69	69	21	40	27	1	7	—	1	1
0	45	127	108	15	—	78	69	17	24	23	—	6	1	—	2
4	800	2110	1963	427	10	1680	1378	395	595	591	8	57	4	77	65

Durchleuchtigster Herzog, gnädigster Fürst und Herr Herr! Euer hochfürstl. Durchl. haben aus denen nacheinander gehor(sam)st eingesändeten Prothocollen mehrern Inhalts gnädigst ersehen können, was wir von Tag zu Tag in der aufgehabt nunmehr aber vollbrachten Commission gethann, was bey jeglichen Capitaneat angemercket, mit was Fürséhungen solche gemustert, und was sonst respectu deren Passagen, Gränzen, Tschardackhen und Posten, auch gleicherer Eintheil und Separirung deren Heyduckhen und Unterthannen ihren Gründten beobachtet worden; wir beziehen uns zwar auf solche im Allweeg, sehen aber auch unserer Schuldigkeit gemäss zu seyn von dem Standt der hiesigen National Miliz, wie und wo solche verlegen, die weithere Erclárung zu geben.

Allermassen wir nun den Anfang in dem Sabazer District an den die Gräniz stissenden Fluss Trina, wo er in die Sau fahlet, genohmen, und beständig an denen Confinen fortanfahen, bis wir in die Gegend deren dieseiths der Donau liegende fünf bannatischen Districten gelanget, alwo die Gräniz aufhöret, und die übrige Compag(ni)en theills zu Beschüzung des Landts gegen die Raubereyen, theills aber zu Besetzung deren Landtstrassen, Subministrirung der Escorten und andern Notwendigkeiten in dem Landt ausgestellt seynd. Also hat sich entäussert, dass von denhn achzehn determinirten Compag(ni)en vierzehnen längst der obrecentirte Türkh(isch)e Gräniz, drey aber auf der grossen Landtstrass, und eine zu Possaroviz, Ram und Gradisca zu Besorgung diesen dreyen Schanzen, auch Obachtgebung deren in derselbigen Revier sehr in Schwung gegangenen Raubereyen ausgeheillet. Die Krakojowazer Compag(ni)e, ob sie schon nicht gleich directe an der Gräniz ist dennoch unter die vierzehnen gezehlet wordeu seye, weilien sie gleich hinter der Vittanoffzer gelegen, ihre eigene Schanz bey Krakojevaz besetzen, auch zu Bewachung die Vittanoffzer Tschartackhen concurriren, und sons auch in allen Föhlen secundiren muss.

Obberührt an der Gräniz ausgesetzte Compag(ni)en seynd Czernabara, Berniovar, Zikote oder Novivarosch, Bellazerqua, Vajlova, Oschezeniza, Bronjary, Czaczak, Zwetka, Kragojevaz, Vittanoffze, Stallat, Parakin und Ressoava. Possaroviz nebst Ram nud Gradisca formiret eine Compag(ni)e, welche (aus) obbenamter Ursachen in Landt vorleget ist. Die drey übrige hingegen als Krozka, Hassan Basha Palanka und Ravna seynd auf der grosse Landtschtrassen von Belgrad gegen Parakin distribuiret, und ist zu Ravna der von einer besonderen Wichtigkeit existirende Schanz wohl zu betrachten.

Alle diese achzehnen Compag(ni)en seynd dergestalten eingetheillet, dass über solche die drey Obercapitains He(rr)n Kostá Dimiter, He(rr)n Stanissa Markovich und He(rr)n Vuck Isakovicz gestellet, unter deren ihren Commando die gesambte Miliz dirigiret wird.

Benannthe aber stehen unter dem Obercapitain Vuck Isakovicz: Czernabara, Zikote oder Novivarosch, Bellazerqua, Vailova und Oschezeniza. Unter dem He(rr)n Obercapitain Stanissa Markovich: Bronjary, Czaczak, Zwetka, Krakojevaz, Vittanoffze, Krozka und Hassan Bassa Palanka. Und endlichen unter dem Obercapitain Costa Dimiter: Stallaty, Parakin, Czupria oder Ravna, Ressoava und Possaroviz.

Gesambte diese Compag(ni)en mit ihren bewohnt und öden Dorfstellen haben allzumahl, bis auf drey Marktfleckhen, Vajlova, Possaroviz und Krozka, von dem Contribuenten abgesändert werden können, eben bemelte drey hingegen, umb willen sie gleich nach Eroberung dieses Königreichs auf Verordnung einer hohen Generalität den Posses genohmen; hat mann nicht anderst zu separiren gewünsst, dan, dass mann ihre geniessende Grundstückh gleich bey der Musterung aufgezeichnet solche nachhero in Beyseyn deren respective Obercapitains und Provisorn beschauen, und bemerckhen auch gleichsamb ein Urbarium formiren zu lassen angeordnet, damit sie ausser donen bereiths innhabenden Weingärten, Äckhern, Wiesen, Häusern oder andern Gärten zu lasst des mit ihnen cohabitirenden Unterthanns in loco deren recensirten Marktfleckhen sich nicht extendiren, sondern vielmehr die überkommende Familien auf die anderweith angewiesene Dorfschaften oder Predien verweisen sollen, was hingegen jegliche Compag(ni)e an Dorfschaften besizen thue, oder auf was Arth und Wiess' mann eine Egalisirung zwischen ihnen, und damit jegliche auf den Antrag des completeen Standts subsistiren möge, getroffen haben, auch wievill Tschartackhen ein und

andere Compag(ni)e bewachen müsse, da geruehen Euer hochfürstl. Durchl. in der nemblichen Ordnung, wie wir von Compagnie zu Compagnie marchiret seyn, gnädigst zu vernehmen, welcher gestalten das Capitaneat von:

Czernabara das erste war, wo wir in den uns committirten Geschäft angefangen. Es lieget diese Compag(ni)e in dem Sabaczer District zwischen den Sau-Strohm und der Compag(ni)e von Berniovar. Hat auch vor sich zu seiner Gräniz den Fluss Trina, über denselben dasjenige Slavonien, welches von denen Türckhen bey der Gräniz-Schaydung abgetretten worde. Bewacht die vier Tschartackhen — Jordan, Czernabara, Badovinze, und die beym Lazareth stehende, und solle nicht minder die fünfte beym Ausfluss der Trina in den Sau-Strohm errichten. An Dorfschaften besizet solche nebst Czernabara nicht mehr wie Schokaz und Badovinze, hat aber in dem wenig ihme angezeigten Terrain dennoch so villes Spatium, dass es mit seiner Compagnie, obgleich darinnen zu Anlegung einiger Weingärten keine Bequemlichkeit ist, sattsamb bestehen, und desto mehrern Akherbau pflegen könne, bey welchen Umständen dan, da weder ein Ueberfluss noch Abgang, oder sonstige Vermischung mit dem Contribuenten sich gezeiget, man auch keine anderweilte Änderung darbey treffen wollen, — wie man dan auch aus eben dergleichen Ursachen das zweyte.

Berniovarer Capitaneat in dem nemblichen Statu gelassen, wie selbiges gefunden worden. Es hatte nembl. diese Compag(ni)e die zwey Dörfer, Neu Berniovar und Jossova. Auch etliche wenige Häuser bey Alt Berniovar stehen, und müsste darneben die fünf Tschartackhen — Pegoffzy, Duboviza, Neu und Alt Berniovar, auch Jossova bewachen. Sothane Tschartackhen seynd theills nach denen Dorfschaften genennet, weilien diese in der Nähe von denen Tschartackhen, und diese gleich and denen Gränizen errichtet seynd. Die Compagnie an sich selbst aber liget noch in dem Sabaczer District, hart an der Türckh(isch)e Gräniz, wo das Gebürg Czer seinen Anfang nimbt. Und gleichwie es rechter Handt sich mit dem Czernabarer Capitaneat confiniret, also hat es linkher Handt.

Die dritte gleichfahls an der Türckh(isch)e Gräniz im hohen Gebürge bereiths aber in dem Jadræer District ligende Compag(ni)e von Zikote oder Novivarosch. Diese dritte Compag(ni)e hatte an denen vori gen vier Dörfern, als Novivarosch oder ehedeme genannt Bukovina, dan Alt Zikote, so ganz verödet, item Grassova und Velkosella nicht nur allzu sparsambes Territorium, sondern es äusserte sich auf zugleich, dass das schon seith einigen Jahren von Euer hochfürstl. Durchl. zurückh zu ziehen anbefohlene Bauern Dorf Presovize noch allzeit an der Gräniz geduldet, nicht minder der Bauer an der Likodra, nebst seinen Befreunden, Söhnen, und Töchtern in seinen ehemahligen Posses gelassen worden. Das Dorf Presovize, da es von unterschiedlichen Familien zusamben gesezet, und allerhandt Grosi, auch Desertionen von ihnen zu vermuthen, hat man nach vollbrachter Fexung von der Gräniz zu nehmen, und dargegen solches dieser Compag(ni)e zu übergeben, dem Bauern an der Likodra hingegen, nachdeme er wohl verbauet und bis daher seine Prastanda erleget, in so lang bey seinem Hof, undt Grundstückhen zu gestatten disponiret, bis etwa gegenwärtige Zikoter Compag(ni)e in ihren Completen Standt gelangen. Folgsamb auch den von diesem Bauern an den Bach Likodra geniessenden Terrain benöbtiget haben wirdet, mit denen bis daher zu beszen gehalten vier Tschartackhen — Medurize, Novi Varosch, Alt Zikote und Grassova — hat es cinige Abänderung nicht nöthig gehabt.

Dahero manvon jezt erzehlter Zikoter Compag(ni)e an die viertlinkher Handt daran stossende Bellazerquæer geruckhet, die ebenfahls sehr weniges und meist unbrauchbares Erdreichs besessen, auch mitten unter sich, dass an der Gräniz gestandene Bauern Dorf Basta gehabt, in Erwegung dessen man auch dieses Dorf nach vollbrachter Fexung, und wan die Compagnie bis auf 100 Köpf angewachsen seyn wirdet, diesem Capitaneat abzugeben, selbigen auch von der linkher Handt daran stossenden Vailovaer Compag(ni)e beide Dorfstellen, Lopadna und Stanina Rcka, beyzutheyllen für gutt befunden, gestalten in der nachherigen Visitation sich gezeiget, dass die Vajlovaer Compag(ni)e desto weitschichtigeres Territorium behalten thue. Die Bellazerquæer Compag(ni)e im Gegenthcill mit denen ehehin genossenen dreyen schlechten Dorfstellen — Bellazerqua, Stave und Bratatschiz niemahlen sich hätte erfahren können. Bey

solcher Entheillung aber überkhommet selbe sattsambes Spatium, und hat in allen 6 Dörfer, ingleichen von Seithen der Vajlovaer Compag(ni) zur Dienstleistung noch die zwey Tschartakhen — Mrzky und Dragodal, welche unweith bey denen Dörfer, Lopadna und Stanina Reka stehen, erlanget. Folgsamb nebst diesen zweyen, und denen vorhin schon bey Bellazerqua, Stave und Bratatschiz erbauet, auch darnach genenten Tschartackhen anjezo in allen fünf zu besorgen. Man auch des Darfürhaltens ware, dass zwischen Mrzky und Dragodal, weilien diese etwas weithers von einander placiret worden, auf den Berg Bogarovaz die sechste zu errichten khommete. Sonsten thuet sich dise Compag(ni)e allbereiths in den Vajlovaer District, jedoch nur an der Gräniz erstreckhen. Die Zikoter hingegen liget völlig in dem Jadraer District.

Die fünfte Compag(ni)e ware die von Vajlova, welche nebst denen zu Vajlova fruchtenden Grundstückchen auch längst dem Gebürg, so an der Gräniz laufet, und ihren grossen Felsen und dickhen Waldungen halber nicht gebraucht werden khan, desto mehrere Grundstückh genossen, also, dass mann denen beiden zu recht und lincker Handt gelegenen Bellazerqua und Oschezenizer Compag(ni)e einige Anhilf leisten können; immassen der erstern, wie gesagt, beide Dörfer, Lopadna und Stanina Reka, der zweyten hingegen das Dorf Mratasick mit denen darzu gehörigen Gründten abgetretten worden. Behielte solchemnach diese Compag(ni)e über die zu Vajlova besizende Grundstückhe die fünf Dörfer — Snodan, Presovize, Leskoviz, Ramlie und Rebell, dan auch vier Tschartackhen, als Rebell, Potschinta, Leskoviz und Patscheffze, und wäre die fünfte auf den Berg Camanz zu erbauen der Antrag. Nebst obbesagten Dörfern hat diese Compag(ni)e nicht minder hin und wider einige Predien, die aber von kheiner gahr zu grossen Consideration seynd, massen in einigen nicht mehr, dan ein oder die andere Haushaltung ware, sich auch würckh(lich)e nach Geständnus deren Kneesen und Unterthannen dargethann hatte, dass in siben bey Rebell herumb gewesten türckh(isch)en Dörfern nicht mehr, dan 11 Familien gewohnet hatten.

Der Orth Vajlova sodan, ob er gleich nicht an der Gräniz, so ist er doch nicht weith vom impracticablen Gebürg, welches bis an die Gräniz sich extendiret, und übrigens nicht allein gleich bey Acquirirung der Provinz der National Miliz die Possession darüber aufgetragen, sondern auch noch in vorigen Kriegszeiten beständig durch die Heyduckhen besezet gewesen. Es ist auch ein gutte und vortheilhaftige Schanz mit mehreren Tschartackhen alda, die das Landt in Gehorsamb zu halten, auch den etwa einbrechenden Feundt treffliche Gegenwöhr zu leisten vermag.

Die sechste Compag(ni)e ist Oschezeniza an den hohen Gebürg Czernagora, und liget zum Theill in Vajlovaer, theills in Pallescher District (!). Hatte wegen Bekhemmigkeith des Terrains von der vorbenannten Vajlovaer Compag(ni)e das Dorf Mratasick mit denen darin befind(lich)en Leuthen empfangen Vorhin aber die Dorfsteilen Ropun, Oschezeniza, Vlaigoffzky und Planiniza possediret, fugleich auch die an denen Gränizen aufgestelte vier Tschartacken — Kertschmar, Oschezeniza, Presie und Planiniza in ihrer Verwahrung gehabt, mit welcher es auch seine Bewandtnus zu haben.

Gleich an dieser sechsten stehet die siebende Compag(ni)e von Bronjari, zumahlen nun bey respectu deren sechs Tschartackhen — Druschediz, Tignia, Dometinopole, Maglian, Jantschy, Roschtschy, — einige Mutation nicht nöthig vorzukehren ware. Also hat mann hingegen bedachte seyn müssen, dieser in dem Rudniker District, und zwar ebenfahls in dem Czernagorer Gebürg gelegener Compag(ni)e wegen des villen unnutzen Terrains einige Aushilf zu thuen, solchemnach die Egalisirung dermassen zu treffen, dass nebst denen Dorfschaften Bronjari, Dometinopole, Kostaniza, Lentisch und Miokoffzhe, das zwischen der Nazional Miliz und denen Bauren ehedeme schon entzweyte Dorf Susojeffze (wo in dem von Seithen der Contribuenten behaupten Theill nur drey Familien verbleicen) gänzlich dan ein etwelch weniger Grundt von dem Dorf Teotschin zu desto fueglicherer Stiftung der Separation dem Militari eingeraumbet, dieser Compag(ni)e nicht minder das bey Miokoffze hart anligende Heyduckhen-Dorf Goriomniza, welches von dem lincker Handt anstossenden Czaczaker Capitaneat dependirete, zugeschreiben worden, umb willen.

Eben benannte achte Compag(ni)e, die gleich der vorigen und der hernachfolgenden unter dem Rudniker District begriffen, mit denen ihrverbleibenden sechs Dörfern — Kaminiza, Trebuschan, Czaczak, Lubich, Moissina und Ostra satzsambes Spatium, das Dorf Ostra allein auch solche weithschichtigen Grundt sowohl auf denen anhöhen, als gegen der Morava umb sich hat, dass selbes vilmehr einen Ueberfluss, dan einigen Mangel zu beförchten hätte, wan auch die an der Morava in der Ebene ligende Grundtstückh überschwemmet werden solten. Wannhero mann auch in Consideration, dass das subsequierende Zwetkaer Capitancat desto kleineres Territorium occupire, auch noch darzue das beste Dorf Graboviza wegen allzuweither Laage in dem Landt verlihren müessen, man noch einen Theill von diesen Ostrovaer Grundstückhen, und zwar, welcher zwischen beiden aus dem honen Gebürg durch das Landt über zwar in die Morava fliessende Bach Buckoviz und Betschan befindlich, obbedeutter Zwetkaer Compag(ni)e zurepartiret hat, mit welcher Abgebung zwar die Tschartackhen Lohm bey der Czaczaker Compag(ni)e in Abgang und dargegen bey Zwetka in Zewwach khommet; dainoch aber jelt beschreibender Compag(ni)e die fünf Tschartackhen Kaminiza, Trebuschan, Belluga, Sablatje und Negroschory, auch die neu verfertigte und mit vier Tschartackhen umgebene wohl verwahrte Schanz zu bewachen. Mann auch desto nuzlichere dienst von dieser anzuhoffen hat, als sie hart an der Gräniz, und zwar an der nemblichen Gegend stehet, allwo von oft ernannten Czaczak aus eine grosse Landstrass', die mit grossen beladenen Wägen practiciret werden khan, nach den zwischen den harten Gebürd exstruirten türckh(isch)en Schloss Uschiza zuegehen thuet.

Die Zwetkaer Compag(ni)e ware die neunte, und hatte ein sehr enges, jedoch zum anbauen nicht untaugliches Terrain, und muste das alzuweith in dem Landt einwerths gelegene Dorf Graboviza fahren lassen. Dannhero mann ihr vorberührten Grundt Ostra, ingleichen von der hernach khommenden Vittanoffzer Compag(ni)e das Dorf Pretoke abtreten machen, damit sie auch gleich denen anderen Compag(ni)en auf den kompletten Standt hinlänglichen Unterhalt schöpfen möge, wie sie dan auch in Zukunff nebst obbedeutten Theill deren Ostraer Gründten die Dorfschaften Pretoke, Presnize, Adarne, Lugivaz, Daminig und Zwetka, dan die von Czaczak übernommene Tschartackhen Lohm, nicht minder die vier Tschartackhen — Obrova, Dragoffze, Adarne und Oblanity beybehalten wird.

Die zehende Compag(ni)e ist Krakojevaz, und die eylffe Wittanoffze. Gleichwie nun dise zweyte hart an der die kays. und türckh(isch)en Landt dahier entscheidende Morava zwischen beiden Capitaneaten von Zwetka und Stallaty dergestalten placiret ist, dass solche den schmahlen zwischen der Morava und beiden Gebürgen, Gollotschello und Gotlanick befindl(ich)en und der Inundation zum Theill exponirten, dan auch bey Vittanoffze sich einwerths zwischen eben besagten beiden Gebürgen in den District sich erstreckenden Streif-Landes besizen wird. Also thuet die Krakojevazer Compag(ni)e hingegen von seiner zu Krakojevaz habenden Schanz angleich hinter vorbemelten zweyen Gebürgen seine Dorfschaften ansetzen, folgsamb die im Landt gehabte drey schöne Dorfstellen — Kikojeffze, Sresoiz und Zumiza verlassen, und dargegen die von wenigen Familien zusamben gesezte Orth Gollotschello, Libniza, Tschestin, Grosniza, und etwas von dem bratscher Grundt übernehmen, dergestalten zwar, dass dieser Krakojevazer Compag(ni)e nebst solche benennnten vier Dorfschaften auch Krakojevaz mit ihren Gründten, und Saboiniza, dan die an der Landtstrass'ligende beide Orth, Devi Bagordan und Pataczina, welche zwey jedoch der Compag(ni)e wegen der auf der Landtstrass zu prastirenden diensten mehrers zum Last, als Vorth(ei)l gereichen, zur hinkünftigen Nuznüessung eingantwortet worden. Die Vittanoffzer Compag(ni)e empfanget ex parte cammerali das Dorf Bueckzinovaz, und gibet dargegen das Dorf Garannoffze, weillen dieses allzuweith in dem Landt, Buckzinovaz aber zu nahe an der Gräniz. Desgleichen verwechslet diese Compag(ni)e mit der von Stallaty das Dorf Woschanoffze gegen Medvedia, da dieses herwärts Vittanoffze, jenes im Gegentheill näher zu Stallaty gelcen ist. In allen aber conserviret bey sothanner Mutirung die Vittanoffzer Compag(ni)e die Dorfschaften Gunzate, Knitie, Guberevaz, Godaschiz, Stubal, Derbengraboviz, Bukzinovaz und Medvedia; sodann die Tschartackhen Garanoffze, Bukoschello, Stubal, Vittanoffze, Losna, Derbengrabovaz, Bogdani, Medvedia und Ivagna, wovon zwar

die drey erstern durch die Krakojevazer Compag(ni)e bewachtet werden, dagegen ist nebst der Tschartackhen bey Vittanoffze auch eine Schanz, die, nebst der Krakojevazer, das Landt gegen den Feindt in desto besserer Defension erhalten solten, dazumahlen eben bey diesen Vittanoffzer Capitaneat die Türckhen zwey Schanzen gegenüber, und darbey noch die Avantage von dem schifreichen Fluss Ivana haben, der zwischen der Tschartackhen Garanoffze und Buckotshall in die Morava sich ergiessen thuet.!

Occasione Berührung der Compag(ni)e von Krakojevaz haben wir auch gehors. anzuzeigen unvergessen wollen, welchergestalten nebst denen bereiths recensirt an das Cammerale verfallenden heyduckhen Dörfern noch ein aderer Orth nähmens Ramatie mit ihren Inwohnern an das Provisorat gelange. Aller-mass der H. Obercapitain Stanissa sothanne Insassen von Ramatie dazumahlen ex Turcico herüber gelockhet, und die schuldige Recompensation vor die eo tempore an die National Miliz abgegebene Mutnizer Bauren, die nunmehr ohne deme ihr Dorf, dafin ganz dichte an der Gräniz stehen, hätten quittiren müssen, leisten wollen, wan anderes der von ihme H. Obercapitain zur Uebernahm' invi-tirte Provisor diesen Dorfstelle nicht selbstn hätte fahren lassen.

Stallaty ist die zwölftte Compag(ni)e, welche von Vittanoffze an, bis auf Stallaty die schmahlen zwischen der Morava, wo sie an der Tschartackhen Glis-sura aufhöret, die Gräniz zu machen, und den längst herunter gehenden Gebürg befindl(ich)e Situation von sothanner Tschartackhen an hingegen sowohl jenseiths einige Dorfstellen, als dieseiths verschiedene nuzbahre Predien besizet, auch sich von der andere Seite der Morava mit der Compag(ni)e von Parakin, auf dieser Seißen aber mit der von Ravna begränzet. Mit diser Compag(ni)e hat mann ausser der bey Vittanoffze angerechter Abänderung, womit die zwey Tschartackhen, Medvedia und Ivagna, an das Vittanoffzer Capitaneat gediehen, nichts weithers vorgekehret, hat mithin die ehedeme possessedirte Dorfschaften Drinova, Kuklin, Jasseka, Woschanoffze und Makreschan, dan Stallaty, Maskary, Germanovaz und Kottun, nebst einige Predien noch ferners zu non fructiren, die erstere fünf seynd von sehr schlechter Consideration, und mögen in solche ville Familien nicht angesetzt werden. Die Tschartackhen, so fürohin von dieser Compag(ni)e zu respiciren, seynd Stupania, Kuklin, Jasseka, Makreschan, Glissura und Germanovaz.

Nach der Stallater Compag(ni)e khommet die dreyzehenden an der Gräniz stahende Parakiner Compag(ni)e. Diese behaltet gleichfahls gegen den Ressovaer Capitaneat zu die and den Berg Baba nächst der Gräniz vor diesen schon gefruchtete Gegenden, und nicht minder bey Parakin gegen die Stallatier Compag(ni)e, den ganzen Terrain, welcher jenseiths des bey Parakin vorbeey fliessenden Bach Czerniza ruhet, also zwar, dass sie anmit die zwey Dörfer von denen Unterthannen Vidova und Schabse, bey dem Berg Baba, auch das mitten unter denen Heyduckhen gestandene Orth Buliani, alle drey aber von der Gräniz nicht über eine Stundt' entfernet, Dörfer bekhommet, dagegen den ganzen Terrain verliehret, welchen bedeuete Parakiner Compag(ni)e zwischen vormentionirten Bach Czerniza, und ruetzwerths an der Morava bey den an dorth abgebrannten Bruckhen aufgestellte Ravnaer Compag(ni)e genossen hat, anjezo auch für die Contribuenten desto bequember abgetretten wird, als obbedeuete drey Dörfer zuruckh von der Gräniz und bey Parakin in das dortig veröedete Weingebürg auf sothannen dieseiths der Czerniza quittirenden Grundt zusamben gezogen werden können. Es behaubtet demnach sothanne Compag(ni)e Mirilovaz, Bosniack, Buliani, Ober und Unter Mutniza, Plana, Vidova, Schabse und Parakin einige Tschartackhen, welche sich bey der Stallatier Compag(ni)e endigen, aber hat diese Compag(ni)e gar nichts, sondern nur ausgestellte drey Posten — Glasseviz, Plana und Kresbinaz, und khönte auch den viertten bey Vidovaz zwischen der Stallatier Tschartackhen Germanovaz und den Posto Parakin errichten, und andurch die Stätte Patroullirung in der selbiger Gegend unterhalten, nachdem jezt ged(acht)e Orth Vidova ohne dis gahr bloss gegen der Gräniz stehet. Das Orth Parakin, wo auch das Contumaz-Haus stehet, ist der ausserste Orth auf der Landtstrass gegen die türkh(isch)e Gräniz zu, und verrichtet dieser Ursachen wegen mit Escortirung deren Pass, und Messagiert, auch Bestellung deren Briefschaften und Bewachung des Contumaz-Haus desto beschwährlichere dienste.

Die vierzehende und letzte auf der Gräniz aufgestellte lincker Handt schon an die bannatische District anklebende Compag(ni)e, ist die Ressoaver welcher mann zu ihrer Subsistenz die Dörfer Neu und Alt Sena, Neu und Alt Miressova, Allakia und Bagniovack, nebst einigen Predyeu zuegewiesen hat. Neu Miressova ist halb von Unterthannen, und halb von Heyduckhen, Allakia aber von contribuierenden Familien bewohnt gewesen. Die Predien Verbovaz, Okavaniz und Timar waren ebenfahls vermischet, nun aber völlig der Miliz eingeraumbet, da dise dargegen das unweith Ressoava stehende Dorf Orasch, worinnen verschiedene Heyduckhen Familien gewohnt gänzlichen säubern, und es denen Contribuenten einzig überlassen müssen. Wohlbemeelte Compag(ni)e hat fünf Posti bey Ober und Unter Sena, bey Miressova, Klaffzina und auf dem Berg Obiverovaz zu bewachen. Und nicht minder das von villen Jahren her übrig geblibene, und mit 12 hohen Thürnen von starckhen Gemauer versehen Schloss Ressoava zu besorgen. Liget mit ihren Dorfschaften an dem harten, und gahr nicht zu practicirenden Gebürgen Ravaniza, Poregniza, Bonary, Presoviza und Dobravoda, die bey Sena den Anfang nehmen, und bis an die bannatische District fortthahren, auch sich in der Breite von der türkh(ische) Gräniz bis in das Landt an manchen Orthen auch bey drey Stundten extendiren thuen, dargestalten zwar, dass mann nicht allein die Posti etwas rückwerkhs in das Landt retiriren müssen, sondern auch nur den genussbaren Terrain allein, so längst disem Gebürg zu finden, dem Capitaneat zuezuwerfen vermacht.

Nach so beschribenen an der Gräniz stehenden Compag(ni)e khommet die Possarovizer, welche die allda aufgezeichnete Grundstückh, ingleichen zu Gradisca auf ungeffehr 50 Familien, dan zwischen den Beg-Fluss und der Bannatischen Gräniz die designirten öden Plätz benebst dem Predio Protarize, dan Ram mit denen darzue gehörigen eidern und Wiesen-Fruchten khönte, da ohne dies bey Ram einige Contribuenten nicht seynd, und solcher Plätz ihnen umb so mehr zu gönnen als verschidene zu Possaroviz an Grundstückhen ganz armen Heyduckhen, wie auch die zur Completirung der Compagnie aufzubringende Köpf'in obbemeelte beide Orth zu verlegen, und solcher gestalten die dorttige unbewohnte Gegenden zu kultiviren wären. Gleichwie aber Possaroviz eine Schanz ist, zu Gradisca nicht weniger eine von der Kays. Generalität aufgeworfen worden, und Ram mit ihren alten gemauerten Thürnen noch von alten Zeiten restiret, also seynd auch solche drey Posti von der Possarovizer Compag(ni)e sowohl wegen der dorttigen zu Raubereyen sehr bequemben Situation-Sperrung der Donau, auch Schutz und Erhaltung der Schanz zu bewachen verordnet worden.

Die noch übrige drey Compagnien ligen auf der grossen Landtstrass, und seynd Ravna, Hassan Basha Palanka und Krozka.

Die erste liget an der Landtstrass bey der grosse Passage über die Morava, anderthalb Stundt einwerths von Parakin. Und gleichwie mann der Compag(ni)e das ganze Ravna dies und jenseiths der Morava, die Dörfer Hann, Raschovize und Jehovaz, mit welchen es an die jagodiner Grundt anstosset, in Parakiner District aber von der andere Seithen der Morava noch einige Predia benebst der zu Raschovize in der Morava ligen Insul zurepartiret, also musten hingegen die in Jagodina bis dahero geweste Heyduckhen weckhgezogen werden in Betrachtung, dass Jagodina ein regulirte Besatzung hat, und der dorttige H. Commandant die etwa zu spendirenden Briefschaften oder anderweithe Verschickungen durch die ihme beygegebene Ordonanzen khan beschehen lassen, und die zu leistende Escortirung ohne zu Jagodina abgelöset zu werden, von Czupria bis nacher Devibagordan gehen mögen.

Von der zu Ravna auferbauende Schanz ist schon Meldung geschehen. Dahero wir zur zweyten auf der Landtstrass befindl(ich)e Compag(ni)e schritten, welche nach den Orth Hassa Basha Palanka getaufet worden ist. Es liget solches auf der Halbscheydt von Wegg zwischen Jagodina und Belgrad, hat umb sich die dorttige Grundstückh, und verschidene Predia, wie auch auf der Landtstrass von Belgrad gegen Rudnick seith anderthalb Jahren das Dorf Verbiza auf hohen Befehl Euer hochfürst(lich)e Durchl. angesezet, weilten auf dieser ganze acht Stundeulang daurenden Strass zwischen Sibniza und Zresnoviza einige Seele nicht anzutreffen, und dahero dan Provisorien-Dorf aufzustellen angeordnet war. Nachdeme aber hierzue die Unterthannen ermangelt, sonsten auch für

gutt befinden worden, dass einige Heyduckhen bey dem continuirenden Bergwerckhs-Bau unter weegs auf gegenwärtiger audniker Strass theills für die zu leistende Escortirungen, als andere Verschickh, und Ablösungen angestellet werden solten, also hat mann auch bey diesen Umständen, und da der Grundt eben in jene Verwüstung gerathen dörfte, aus welcher er durch die Heyduckhen gebracht worde, wan selbes wider unbewohnten gelassen würde, die dahin gesezte Heyduckhen bis auf höhere Determination nicht delogiren wollen, da auch in diesen Fahl mit diesen Verbizer Heyduckhen bey Hassan Basha Palanka ihrer Unterbringung halber anderweith Disposition gemacht werden müste.

Die Krozkaer Compag(nie) ist drey starckhe (Stunde?) von Belgrad, und fünf von Hassan Basha Palanka, und hat nebst einigen Predien auch den Orth Kollar, wovor diesem ein Capitain angestellet war; anjezo aber unter die Krozkaer gesteckhet worden ist, nachdeme ansonst eine über die von Hof aus approbirte Anzahl gewesen ware.

Hierinnen nun bestunde (!) Eintheillung deren Compag(nien) nach ihren nuzniessenden Grundstückhen, und ergibt sich, dass sie zwischen gross, mittlen und kleinen Dorfschaften etlich und neunzig besizen. Dargegen aber auch 10 Schanzen und 70 Tschartackhen und Posten zu besorgen, und allenthalben mit Wachten zu besetzen täg(ich)e von Compag(nie) zu Compag(nie) und von Tschartackhen zu Tschartackhen längst der Gräniz unter die Obsicht (!) eines Corporalens zu patrouilliren, in dem Landt auf die Raubereyen Obacht zu geben, und sodann die grosse Landstrass zur Bequemlichkeit deren Reysenden sicher zu stellen. Die Ordonanzen sowohl nacher Belgrad, als an die übrige in diesem Königreich Servien aufgestellte vier Commendanten abzugeben haben, weithershin auch die Escortirungen und übrige militärische Dienstleistungen, ohne denen bey denen neuen Schänzen gethannen arbeiten und sondere einiger Vergeltung neu verfertigten Tschertackhen Mention zu machen, zu prestiren gehalten seynd.

Die Stärckhe jeglicher Compag(nie) und den Abgang von dem completen Standt werde Euer hochfürst Durchl. aus denen mit denen Prothocollen eingeschickhten Muster-Listen gnädigst ersehen haben.

Nichts destoweniger schliessen wir hiemit eine Haupt-Tabella über all und jede Compag(nie) bey, woraus ihr völliger Standt eruiert werden mag. Wir seynd auch der unterthänigste Persuasion mit sothanner Musterung unserer Schuldigkeit rechtens nachgelebet zu haben, dadurch die Beschreibung deren Familien, Kindern, und Anverwandten von Zeit zu Zeit ihr Zuwachs abgenommen: auch deme andurch vorgebauet werden khönte, wan sie sich über den completen Standt zu vermehren trachten wolten, da dan jedesmahlen der Überschuss unter Contribuenten gesteckhet werden mag.

Von jemm aus Contribuenten zur Miliz übergegangene Persohnen hat mann so wenig angetroffen, dass wegen deren darunter unterloffenen (!) Umständen, wie sie desertiret, und auf die Condition sich unter die Heyduckhen begeben zu dörffen, wider zuruck verfüret, darvon kheine Attention zu machen, sintenmahlen aber dennoch ungefähr zwey oder höchstens drey an die Provisorat restituiret worden, also seynd auch die vor drey Jahren mit Mutniza abgegebene Unterthannen durch die zu Ramatie befindl(ich)e ersezet worden, gleich auch zu mehrer Gleichstellung oftbemelter Obercapitaine noch andere ex Turcico herüber gezogen, und unter das Jagodin und Parakiner Provisorat abgegeben hat.

Damit aber gleichwohlen füröhin derley Ungebürnissen mit einer etwalihen Verlässlichkeit eingestellet, eine militärische Ordnung eingelaittet, alle Unterschleif und verbottene Unterhandlungen abgethann, folgsamb der allerhöchste Dienst alleinig consideriret werden möge, so gelieben Euer hochfürstl(ich)e Durchl. aus denen beygeheften Articlen grädigst zu ersehen, wie mann die sambentl(ich)e Compag(nie) vor jedesmahliger Musterung schwöhren lassen, denen mann noch à parte, und zwar an jeglichen Capitaine ins besondere beygehende wenige Belehrung durch ein schriftliches Decretum unter der Hoffnung ausgefertiget, dass Euer hochfürst(ich)e Durchl. solches gnädigst approbiren werden, als alleinig solche Vorsehungen darinnen begriffen, die mann bey Durchreisung deren Capitaniaten zu annotiren. Sodann aber darüber die benöthigte Avertissements auszustellen für nötig ermesen hatte. Hiernächst aber zu dero gnädigste Resolution anheim geben, ob nicht der allerhöchste Dienst erfodere, dass wegen der

Handelschaft und Abnehmung des kays. Salzes unter der Miliz ebenfahls einige Ordnung eingeführet werde.

Es ist zwar nicht ohne, und eine gahr zu clare Wahrheit, dass Euer hochfürst(lich)e Durchl. schon ihre hohe Befehle conform deren allergnädigst Kays(erlichen) Anordnungen wegen Uebernahm des Salzes aus denen kays. Leegstätten an die respective Ober und andere Capitanaittes verfüeget haben, nebst deme auch bethont, dass die Heyduckhen mannigfältig und sehr ville Contrabanden eingebracht, und von dem ihnen zuekhommenen Drittel nahmhafte Aushilf gehabt, mithin auch fast in kheinen Zweifel gezogen worden, ob dero hohe Befehle nicht solten vollzohn, und mit aller Gebühr respectiret worden seyn. Indeme aber anjezo durch die beschehene Musterung clarlich remonstriret wird, wie ville Haushaltung verheurathet und unverheurathete Brüder, oder andere Familien vorhanden, wornach der Calculus vermög der Kays. Verordnung entworfen, jeglicher Compag(nie) der Salz-Vorlaag bedeutet, auch der von wegen des Contraband profitirende Genuss jedesmahlen von dem abzunehmenden Quanto defalciret werden khönte. Also beruehet es auch bey dero höchsten Decision, ob selbe diese unsere zu Beförderung des allerhöchsten Interesse hervor gebrachte Question werden für genehm halten, und hernach das Nähere an die gesambte National Miliz ausstellen lassen wollen.

Belangend die Handelschaft, da sehen Euer hochfürst. Durchl. ohne deme, dass das äus erste von denen Gränzen denen Landts-Heyduckhen seye zuegetheillet worden, die nunmehr unter sich alle Gelegenheit haben, unter gutter Einverständnus ihrer Cammeradtschaften alle erdenckliche Vortheyll zu gebrauchen, die Mauthen zu umbgehen, ja selbst die auf denen Tschartackhen ausgesetzte Wachten zu hintergehen, oder auch mittels ihrer Correspondenz allerhandt Unterschleif zu committiren. Wir preseindiren (!) von einer wissentlichen Thätigkeit, vermuthen das beste, und halten davor, dass zu mehrer Sicherheit dessen, und zu Behöbung aller Soupcons vorträglicher wäre, wan ihnen Heyduckhen der gänzliche Handel untersaget, und bey schwäher Straf verboten würde, wodurch mann dem wachthaltenden Heyduckhen desto grössere Begirde zu Observirung deren an der Gräniz mit dem Unterthann etwa unternehmenden chosi erweckhete, dem Unterthann dargegen ad contribuendum neuere Cräften zuwachseten, wan mann ihme die Handlung alleinig permittiren thätte. Nebst deme khönnen die Heyduckhen solche ohne einiger beschwärdte quittiren, nachdeme ihnen nunmehr schon so ville Terrain zuegetheillet worde, dass sie sich bey Anwendend etwelche Mühe gahr wohl damit ernähren mögen. Es dörfte aber eben die der Nation angewohnte Handlung die Ursach seyn, warumben so mannigfältigschöner ihnen angewisener Terrain in die Veröedung gerathen, und nicht angebauet worden.

Nun haben, Euer hochfürstl. Durchl. wir auch wegen der grossen Hauptstrass, die ebenfahls von der National Miliz besetzt ist, die gehor(sam)ste Anzeige zu thuen, was massen wir bey Visitirung solcher in Erfahrung gebracht, ob bey auskhommenden Vorspannen der Krozkaer Unterthann unterweegs bis nacher Patozina, oder wohl gahr nacher Jagodina nicht abgelöset, oder aber umb sein Viehe nicht völlig zu Grundt zu bringen, in dem Semendrianer District auf das nächste Dorf zu fahren gemüssiget wurde, welches folgsamb wider das nächste Dorf suchen, und also von einen zum andere den ganzen Semendriaer District durchpassiren thätten, bis sie endlichen wider bey Jagodina auf die Landtstrass gereichten. Alldie wellen aber andurch die Landtstrass auch die Ursach verlassen wurde, warumben die Miliz an die Landtstrass gestellet worden. Also haben wir dieses zu dero gnädigste Remedur gehor(sam)st zu hinterbringen, und dieses Expediens in Vorschlag zu bringen uns erkhhnen wolten ob Euer hochfürstl. Durchl. nicht für gutt findeten, dass sothanne auf der Landtstrasse wohnende National Miliz, nachdeme sie zwischen denen Unterthannen deren Grundstückchen profitiret, auch nicht repondiren khönte, dafern auf denen absoithigen Weegen einiges Unglückh sich craignen solte, die kleine von Wochen zu Wochen sich entäusserende Vorspannen prästiret. Dargegen die grösseren Vorspannen, welche dis Jahr über nicht so frequent khommen, gleichwohlen darzue die ganze District zu Hilf genohmen werden müssen, durch die Unterthannen abgereichet wurden. Aber auch dieses hanget von dero hochehlauchten Ermessen ab, und wir erindern muss schliesslichen, was dieselbe uns in der

mitgegebenen Instruction wegen Salarirung deren Corporallen ex motivo der durch das löbl. Kriegs-Commissariat-Ambt in Wien bey einem hochlöbl(ichen) Kays. Hof-Kriegs-Rath beschehenen Vorstellung aufgetragen haben, dass nembl(ichen) die bey der Slavonischen Miliz befindl(ichen) Corporallen einigen Soldt nicht empfangen, folgsamb wan man die Servische Miliz anders bezahlete, nur zu üblen Consequenz Anlass gebete, gleichwie nun zwischen denen Off(ici)rn eine schlechte Zahlungs Differenz ist, und fast ein gleiches Betragen wird, was ein Off(ici)r zu Pferd bey der Slavonischen mehr, dan der zu Fuess, hingegen aber bey der Servischen in einer Gleichheit ziehet. Als wäre auch nöthig zu wissen, ob der Corporal in Slavonien mit solchen mühesamben fatiquen seine Dienste, wie der in Servien leisten thue, da wir nemblichen in Erforschung deren von der Miliz prastirenden Diensten wahrgenommen, welchergestalten darvon der meist und grösste last von allen Patrouillirungen, Commanden und übrige militärische Dienst-Beschwärllichkeiten auf den Corporallen thue. Mithin auch wohl meritirte, dass ihme eine etwelche Vergeltung abgereicht, und dadurch einige Lust eyforigerer Dienung gemacht wurde. Wir haben auch in diesen Absehen für jeden Corporallen auf 8 F. unmässgäbigst angetragen, und hiezue umb so unbedäutlicher einrathen wollen, als obbesagt Dienstleistungen denen Corporallen sich in deme vergrössern dass bey einer Compag(ni)e von 200 Köpfen und 50 Gehülfen nicht mehr wie sechs in effectivestandt passiret wereden. Wahr ist es, dass ausser zwey oder (!) Compag(ni)en noch zu Dato kheine Complet seye. Mithin auch die Dienstleistung für die Corporallen nicht so beschwärsamb anscheinen, ungehindert sie dennoch durch stättes Patrouillirung, und anderen Affaires dergestalten beschäftigt werde, dass man sie einiges Oty gahr nicht beschuldigen darf, wan sie anders ihre Schuldigkeit behörig observiren.

Der noch vorhandene Mangel deren Leuthen, und dass die Compag(ni)en noch nicht im completen Standt seynd, solle von deme seincn Ursprung haben, dass die Off(ici)re wegen der ihres Stabiliments halber solang ausgebliebenen Resolution sich auf nichts gewisses fundiren, und demnach auch die türckh(ische) Unterthanen nicht herüber lockhen khönen, weilien sie solche auf nichts verlässliches zu vertrösten vermöcht'ein'und andere Compag(ni)e auch nicht sufficientes Terrain hätten. Da aber dieses gehoben, und man mit denen Compagnien ein solche Gleichheit getroffen, dass nun jegliche bestehen und kheine sich mit einigen Mangel beclagen darf, so ist auch die Vergänzung deren Compag(ni)en desto ehender anzuhoffen, besonders wan dem zu Krakojevaz angesetzten H. Obercapitaine Stanissa Markovich (der bey seinen Landesleuthen denen Albanesern wohl beglaubet ist, in seinen Thun und Lassen, auch vor andern gute Bescheidenheit bewiesen) durch unverbündliche Promessen zur Herüberbringung derley die Arbeith und Fatiquen gewohnten Leuthen animiret wurde, wodurch folglichen die Gräniz wohl bewohndt, das Erdreich umbbearbeithet und endlichen auch sicheren Contr. zu machen wäre, dass mittels einer solchen Herüberbringung, und nachheriger Aufwachsung der Jugend die noch im Königreich Servien existirende öde Gründte und Wüsteneven populiret werde khönten, sintemahlen eben diese Vorhandene inhabitirten Örther und Plätze, die doch alle Genussbahr aus Mangel deren Inwohnern herentgegen täglich in grössere Verderbung gerathen, zweymahl sovill gegen den bewohnten Theil gewisslichen ausmachen werden.

Nächst-deme haben wir, wie die zweyte Anlaag givet, dahin die Vorsehung gemacht, nach jeglicheu Capitaine, nachdem ihme ertheilter Extract über den Zuewachs und Abgang deroselben, wie auch dem löbl. Commissariat in Belgrad den Bericht erstatten solle, umb von Zeit zu Zeit ihre Stärckhe zu wissen, auch denen etwa intriguirenden Vortheillen, und gegen die Verteutschung mehrerer Familien einen Rigl schliessen zu khönnen. Nachdem aber die Capitains des Schreibens unerfahren und sich in die formirung deren Extracten nicht wohl verstehen därtten, solchemnach zu Erreichung des subversirenden Intents für nützlicher angesehen wurde, wan jeglichen Obercapitains emhabiller der räzisch und teutsche Sprach hündige Fourier mit etwa 50 F. jähr(lich)en Besoldung zuegetheillet, sodann jeglicher Obercapitaine dahin instruiret würde, von denen seinem Commando unterstehende Compag(ni)e den Abgang und Zuewachs zu colligiren, folglich durch den beygegebenen Fourier, welcher zugleich bey denen jähr(lich)en Musterungen arbeiten müsste, zusamben schreiben, und hernach an

Behörde überbringen zu lassen. Also haben Euer hochfürstl. Durchl. wir ein solches unterthänigst vorzuschlagen uns anmassen wollen, auf dass, wan dieses unsere geringes Sentiment für genehm und gültig befunden würde, dieselbe hiernach bey denen hohen Instanzen zu applacieren und Erfolglassung des in allen auf 150 F. ansteigenden Gehalts zu interponiren geruhen möchten, wie wir bey nahe des gezimmenden Darfürhaltens seynd, es werde die hochlöbl. Hof-Mittlen in Combinirung der geringen Betragnus mit der darvor inducirenden Ordnungen, nachhero aber davon schöpfenden Nuzens mit ihrer Einwilligung gahr nicht beyseite stehen. Submittiren uns nicht destoweniger denen höhern Dejudicatum, und haben Euer hochfürstl. Durchl. zur weithern Erkantnus, und selbst beliebiger Abstellung zu übergeben, welcher gestalten die H(err)en Ober und andere Off(ici)rs von denen Compag(ni)en bey Eincassirung verschidener auf Unkosten gesunder Geldtern (desen die Compag(ni)en so weniges auch seynd mag unentberlich bedürftig seynd) hin und wider excediren, auch wohl der Capitaine zu seinen selbstigen Aigennuz vill zu sehr bedacht seynd dürfte, da nicht dan und wan diesfahls behöriges insehen gemacht wurde.

Und weillen endl. die Regalia Principis Dominantis an sich ihre plenam exceptionem haben, und von kheinen in präjudiz dessen etwas untergehandlet werden mag, mithin auch mehrerdeutt in dem Landt findl(ich)er National Miliz sich kheiner deren approptyren, oder aber zu Nachtheil dieser einige auswärtigen Persohnen und Unterthanen Gelegenheit geben solten, da nembl(ich)en die in denen ihnen zuegetheilten Territorio befindl(ich)en Waldungen, Wässer und Erdreich nur allein zu ihren Unterhalt und Gebrauch, kheinesweegs aber zu Treibung einiges Wuchers oder andere Absehens übergeben seynd. Also haben wir auch dieses zu Vermeydung aller dem allerhöchsten Interesse hierinnen zu geben khönnender Beeinträchtigungen mit einflissen zu lassen nicht umbgehen, danebst aber unsere gehor(sam)st gezimmende Bitte beysetzen sollen, dass Euer hochfürstl. Durchl. unsere in dem aufgehabten Commissions-Geschäft vollführte Operationen in hohen Gnaden aufnehmen, und solche uns ununterbrochen ange-deyhen lassen möchten, als vohin wir uns in tiefsten Respect empfehlen, und erstreben, Euer hochfürstl. Durchl.

Belgrad, den 3te Xber 1728.
(Kriegsarchiv, Neoaquisita,
Fasz. 4, № 468, F. 13—29)

Unterhängst gehor(sam)ste
Joh. Jac. v. Terlichscron,
Dire, Obristleuthnant,
G. Brachvogell,
Ferdinandt Eyrich.

О свима о
налазиле, и шта

Број како је извршена смо- тра компаније, заједно са местом по којем је названа	Имена капетана који сада имају компаније	Дан и месец извршене смогре	Обркатстаи под којима је једна или друга компанија	Бројни сва Хајдуци
1. Црна Бара	Вук Исаковић	29. јун	Вук Исаковић	150
2. Прњавор	Јован Продановић	2. јул		150
3. Чикота или Нова Варош	Милош Неорговић (?)	5. „		150
4. Бела Црква	Била (?) Вуковић	7. „		150
5. Ваљево	Јешо Вилешевић	14. и 15. јул		150
6. Осеченица	Јоаким В (... ?) довић	20. јул		150
7. Броњари (?)	Филип Вуичић	11. септ.	Станислав Марковић	150
8. Чачак	Никола Ивановић	16. „		150
9. Цветке	Радоице Петровић	20. „		150
10. Крагујевац	Станислав Марковић	24. „	Коста Димитер	150
11. Витановци	Радован Марковић	27. „		150
12. Сталаћ	Јох. Георг Херцог	2. нов.	Коста Димитер	150
13. Параћин	Коста Димитер	4. „		150
14. Равна или Њуприја	Петко Павић	9. „		150
15. Сиена или Ресава	Јов. Поповић	13. „		150
16. Пожаревац	Максим Продановић	17. „		150
17. Хасанпашина Паланка	Матија Кумановић	23. „		Станислав Марковић
18. Гроцка	Нешко Редуловић	26. „	150	
Укупно:				2700

Будући да ваљевска компанија има 92 ожњене браће и рођака, може од њих да се попуни

ТАБЕЛА СМОТРЕ

О целокупној у Краљевини Србији налазеће се и у 18 компанија расподељене земаљске милиције, Београд, 30. 9

ТАБЕЛА СМОТРЕ

самнаест у Краљевини Србији налазећим се националним компанијама, како су се оне приликом године (1)728. изврш је од тога ожењено или нежењено, и шта та ефективна момчад има још уза се деце и друге родбине:

О стање одобрено у кој компанији		Укупно тог пуног састава:	Од тог одобреног стања нађено је приликом смотре ефективно													Укупно свих тих:	Од ста: дос	
Хусари	Помоћници		Капетани	Хаднађи (поручници)			Барјактари		Страж- мештери		Каплари		Редови					
				пешке	на коњу	Харамбаше	пешке	на коњу	пешке	на коњу	пешке	на коњу	пешаци или хајдуци	коњаници или хусари	помоћници		Цепака	
50	50	250	1	1	1	1	1	1	1	1	1	5	1	72	21	7	114	68
50	50	250	1	1	1	1	1	1	1	1	1	5	1	71	12	—	97	69
50	50	250	1	1	1	1	1	1	1	1	1	5	1	21	10	—	45	119
50	50	250	1	1	1	1	1	1	1	1	1	5	1	54	7	—	75	86
50	50	250	1	1	1	1	1	1	1	1	1	5	1	123	46	10	193	17
50	50	250	1	1	1	1	1	1	1	1	1	5	1	63	17	—	94	77
50	50	250	1	1	1	1	1	1	1	1	1	5	1	136	24	—	174	4
50	50	250	1	1	1	1	1	1	1	1	1	5	1	140	27	5	186	—
50	50	250	1	1	1	1	1	1	1	1	1	5	1	80	21	1	116	60
50	50	250	1	1	1	1	1	1	1	1	1	5	1	140	46	46	246	—
50	50	250	1	1	1	1	1	1	1	1	1	5	1	140	39	15	208	—
50	50	250	1	1	1	1	1	1	1	1	1	5	1	127	25	—	166	13
50	50	250	1	1	1	1	1	1	1	1	1	5	1	86	46	—	146	54
50	50	250	1	1	1	1	1	1	1	1	1	4	1	37	33	—	83	104
50	50	250	1	1	1	1	1	1	1	1	1	5	1	67	18	1	100	73
50	50	250	1	1	1	1	1	1	1	1	1	4	1	60	40	3	116	81
50	50	250	1	1	1	1	1	1	1	1	1	5	1	51	36	7	108	89
50	50	250	1	1	1	1	1	1	1	1	1	5	1	78	26	5	123	62
900	900	4500	18	18	18	18	18	18	18	18	18	98	18	1546	494	100	2390	976

мањак, па према томе не би било потребно примати друге људе.

ТАБЕЛА СМОТРЕ

О целокупној у Краљевини Србији налазеће се и у 18 компанија расподељене земаљске милиције, Београд, 30. 9. 1917.

ТАБЕЛА СМОТРЕ

аест у Краљевини Србији налазећим се националним компанијама, како су се оне приликом године (1)728. извршене од тога ожењено или нежењено, и шта та ефективна момчад има још уза се деце и друге родбине:

Компанија одобрено		Укупно тог пуног састава:	Од тог одобреног стања најбоље је приликом смотре ефективно													Укупно свих тих:	Од одобреног стања достаје:	
Хусари	Помоћници		Капстани	Хаднаћи (поручници)			Барјактари		Страж-мештери		Каплари		Редови				Укупно свих тих:	Пенка
				пешке	на коњу	Харамбаше	пешке	на коњу	пешке	на коњу	пешке	на коњу	пешаци или хајдучи	коњаници или хусари	помоћници			
50	50	250	1	1	1	1	1	1	1	1	1	5	1	72	21	7	114	68
50	50	250	1	1	1	1	1	1	1	1	1	5	1	71	12	—	97	69
50	50	250	1	1	1	1	1	1	1	1	1	5	1	21	10	—	45	119
50	50	250	1	1	1	1	1	1	1	1	1	5	1	54	7	—	75	86
50	50	250	1	1	1	1	1	1	1	1	1	5	1	123	46	10	193	17
50	50	250	1	1	1	1	1	1	1	1	1	5	1	63	17	—	94	77
50	50	250	1	1	1	1	1	1	1	1	1	5	1	136	24	—	174	4
50	50	250	1	1	1	1	1	1	1	1	1	5	1	140	27	5	186	—
50	50	250	1	1	1	1	1	1	1	1	1	5	1	80	21	1	116	60
50	50	250	1	1	1	1	1	1	1	1	1	5	1	140	46	46	246	—
50	50	250	1	1	1	1	1	1	1	1	1	5	1	140	39	15	208	—
50	50	250	1	1	1	1	1	1	1	1	1	5	1	127	25	—	166	13
50	50	250	1	1	1	1	1	1	1	1	1	5	1	86	46	—	146	54
50	50	250	1	1	1	1	1	1	1	1	1	4	1	37	33	—	83	104
50	50	250	1	1	1	1	1	1	1	1	1	5	1	67	18	1	100	73
50	50	250	1	1	1	1	1	1	1	1	1	4	1	60	40	3	116	81
50	50	250	1	1	1	1	1	1	1	1	1	5	1	51	36	7	108	89
50	50	250	1	1	1	1	1	1	1	1	1	5	1	78	26	5	123	62
900	900	4500	18	18	18	18	18	18	18	18	18	98	18	1546	494	100	2390	976

њак, па према томе не би било потребно примати друге људе.

смотре ефективно

Ковчежика	Помоћника	Укупно недостаје:	Од ефективног састава		Од породице имају поменуте сфертиве						Стање уза се				
			Ожењени	Неожењени	Синова		Кћери — све неударе	Оца, браће или друге родбине мушког рода		Мајке, сестара или друге родбине женског рода — све неударе	Момци (слуге)		Момкиње (слушкиње) неударе	Деца од те породице	
					жењених	нежењених		жонјених	пежењених		ожењени	нежењени		синови	кћери
25	43	136	95	19	2	72	64	34	23	—	—	—	10	5	
34	50	153	72	25	—	55	26	20	14	10	—	4	—	—	
36	50	205	39	6	—	34	37	7	15	13	—	2	—	1	
39	50	175	64	11	—	55	42	12	9	20	—	1	—	1	
—	40	57	162	31	1	150	118	92	69	61	—	6	2	42	32
29	50	156	76	18	—	66	72	28	27	29	—	1	—	1	1
22	50	76	144	30	3	153	86	16	28	51	—	4	—	1	1
19	45	64	142	44	1	103	84	38	87	65	2	2	—	2	2
25	49	134	94	22	—	86	58	18	23	21	1	4	—	5	2
—	4	4	209	37	—	164	130	10	56	49	1	5	—	1	2
7	35	42	157	51	1	118	97	9	56	57	1	1	—	2	1
21	50	84	140	26	—	131	104	17	36	44	1	—	—	4	3
—	50	104	125	21	—	92	95	14	34	33	—	2	—	—	—
13	50	167	57	26	1	65	68	14	26	32	—	2	—	1	—
28	49	150	89	11	—	91	79	15	16	32	—	1	—	2	4
6	47	134	99	17	1	98	86	13	2	24	1	3	1	5	7
10	43	142	91	17	—	69	69	21	40	27	1	7	—	1	1
20	45	127	108	15	—	78	69	17	24	23	—	6	1	—	2
34	800	2110	1963	427	10	1680	1378	395	595	591	8	57	4	77	65

1

Будући да ваљевска компанија има 92 ожењене браће и рођака, може од њих да се попуни мањак, па према томе не би било потребно примати друге људе.

Пресветли Војводи, најмилостивији Кнеже и Господару! Ваша надвојводска Светлости могла је из узастопно најпонижније послатих протокола више садржинâ најмилостивије да види шта смо ми из дана у дан у извршењу задате али сада завршене комисије урадили, шта је код сваког капетанијата забележено, са каквим намерама је извршена смотра, и шта је иначе у погледу њихових пролаза, граница, чардака и постаја, па и расподеле и раздвајања хајдучких и поданичких земљишта запажено; ми се додуше на њих позивамо уопште, али сматрамо и својом дужношћу да о стању овдашње националне Милиције, како и где се налази, дамо даља објашњења.

Почели смо у Шабачком дистрикту, на реци Дрини која додирује границу, тамо где се она улива у Саву, па смо стално наставили тим међама, док нисмо стигли до пет банатских дистриката (под Темишварску администрацију потпадајућих србијанских дистриката) с ову страну Дунава, где граница престаје, а остале компаније су делимично за заштиту земље од разбојника, а делимично за поседување њених друмова, давање пратње и других потреба постављене у унутрашњости. Показало се, дакле, да је од осамнаест одређених компанија четрнаест распоређено дуж поменуте турске границе, а три на великом друму и једна у Пожаревцу, Раму и Градишци ради обезбеђења та три шанца и заштите од разбојништава која су у том крају узела маха. Крагујевачка компанија, мада није одмах непосредно на граници, ипак се убраја у оних четрнаест, јер налазећи се одмах иза витановачке, запосела, је свој сопствени шанец код Крагујевца, али мора да учествује и у чувању витановачких чардака, па и иначе у свим случајевима да помаже.

На границу истурене компаније су Црна Бара, Прњавор, Цикота или Нова Варош, Бела Црква, Ваљево, Осеченица, Броњари, Чачак, Цветка, Крагујевац, Витановци, Сталаћ, Параћин и Ресава. Пожаревац са Рамом и Градишком образује једну компанију, која је из горенаведених разлога смештена у унутрашњости. Остале три, међутим, као Гроцка, Хасанпашина Паланка и Равна, распоређене су на великом друму од Београда према Параћину, а код Равне треба обратити пажњу на постојећи шанец који је од особите важности.

Свих ових осамнаест компанија распоређено је тако да су над њима постављена тројица оберкапетана господин Коста Димитер (Димитријевић), господин Станиша Марковић и господин Вук Исаковић, под чијом командом је целокупна Милиција.

Под оберкапетаном Вуком Исаковићем су Црна Бара, Цикота или Нова Варош, Бела Црква Ваљево и Осеченица. Под Господином оберкапетаном Станишом Марковићем: Броњари, Чачак, Цветка, Крагујевац, Витановци, Гроцка и Хасанпашина Паланка. И најзад под оберкапетаном Костом Димитром: Сталаћ, Параћин, Ђуприја или Равна, Ресава и Пожаревац.

Све ове компаније са својим настањеним и пустим селима могле су, осим три трговишта, Ваљева, Пожаревца и Гроцке, да буду раздвојене од пореских обвезника, поменуте три, напротив због којих је одмах по освојењу ове краљевине, по наредби високог Генералитета, одузет посед, нису знали да одвоје другчије него да земљишта што их она уживају одмах приликом смотре буду побележена, па погом у присуству дотичних оберкапетана и провизора прегледана и наређено да се формира као неки урбариум (земљишна књига), како се у, поменута трговишта, осим већ поседујућих винограда, њива, ливада, кућа или других башта, не би на терет њих настањених поданика проширили него, напротив, да досељене породице упуте на другде одређена села или имања, а (да се види) шта пак поседује свака компанија (односно која села), или на који начин се међу њима може да проведе неко изједначење, како би свака (компанија) могла опстојати у предложеном комплетном саставу. Одређено је и колико чардака једна или друга компанија мора да обезбеђује, а Ваша Надвојв. Свет. нека најмилостивије саслуша, оним редом којим смо маршовали од компаније до компаније, како су уређени капетанијати:

Црна Бара беше прва где смо започели поверени нам посао. Ова компанија налази се у Шабачком дистрикту, између реке Саве и прњаворске компаније. Пред собом као своју границу има реку Дрину, преко реке ону Славонију коју су Турци приликом поделе границе уступили. Стражари над четири чардака — Јордан, Црна Бара, Вадовинце и онај што се налази код лазарета, а треба да подигне и пети код ушћа Дрине у Саву. Од села, поред Црне Баре, има само Шокац и Вадовинце, али у оно мало додељеног јој земљишта има ипак толико простора да са својом компанијом, мада ту нема погодности за сађење неких винограда, може да опстане и утолико више да исује ратарство, при тим околностима онда, будући да се ни вишак ни мањак, или иначе неко мешање са пореским обвезницима нису показали, није се хтело предузети неке измене, — као што је затим из истих разлога други.

Прњаворски капетанијат остављен у истом стању у којем је затечен. Ова компанија имала је два села, Нови Прњавор и Јошову (?). Стоје и неке старе куће код Старог Прњавора; и морала би поред тога да обезбеђује пет чардака — Пеговци, Дубовица, Нови и Стари Прњавор, па и Јошову. Чардаци су делом названи по селима која се налазе у близини чардака, а ови су подигнути уз границу. Али сама компанија налази се још у Шабачком дистрикту уз саму гурску границу, где почиње планина Цер. И као што се с десне стране граничи са црнобарским капетанијатом, тако има с леве

Трећу, такође на турској граници у високој планини, али већ у Јадарском дистрикту налазећу се компанију Цикоте или Нове Вароши. Ова трећа компанија имала је у ранија четири села, као Нова Варош или пређе звана Буковина, затим Стара Цикота, сасвим опустошена, па Грасова (?) и Велико Село, не само одвећ оскудну територију, него је истовремено изјавила како још једнако трпи на граници сељаке из села Брезовице за које је Ваша Надвојв. Светлост наредила да се повуку. Такође је сељак на Ликодри, са својом дружбом, синовима и кћерима, остављен у његовом некадашњем поседу. Село Брезовица, будући се састоји од разних породица, па се од њих могу очекивати разноврзне греси (?) и дезертирања, имало би се после обављене жетве одузети од Границе и предати овој компанији, а сељаку на Ликодри, будући да добро обрађује (земљу) и досад је полагао дажбине, допусти да располаже својим мајуром и земљиштем, отприлике док садашња компанија Цикоте не доспе до комплетног стања, уколико би затребало земљиште што га овај сељак ужива крај потока Ликодре; са четири чардака — Медурице, Нова Варош, Стара Цикота и Грасова — које је досад требало посести, није била потребна никаква измена.

Онда смо од сад изложене цикотске компаније кренули четврт-лево до суседне белоцркванске, која такође поседује веома мало и већином необрадиве земље. У средишту је имала и село Баста, које се налази на граници, па с обзиром на то се и ово село, после обављене жетве и кад компанија порасте на 100 глава, има предати овом капетанијату, истом капетанијату нађено је за потребно да се од ваљевске компаније, која се с њим граничи с леве стране, доделе оба села, Лопанда и Станина река, пошто се при накнадној визитацији показало да ваљевска компанија задржава утолико пространије земљиште. Белоцркванска компанија, напротив, са она три лоша села — Бела Црква, Ставе и Братачић — никад се не би могла исхранити. При оваквој расподели, међутим, добија она довољно простора и има свега 6 села, као и од стране ваљевске компаније за опслужење добијена још два чардака — Мрски и Драгодал — који се налазе недалеко од села Лопанде и Стапине реке. Поред ова два и оних код Беле Цркве, Ставе и Братачића већ саграђених и по њима названих чардака, има одсад да се побрине за укупно пет. Било је и мишљења да између Мрског и Драгодала, јер су нешто раздалеко, на брду Богаровац треба подићи и шести (дардак). Иначе се ова компанија раширила у ваљевском дистрикту, али само на граници. Цикотска, напротив стоји потпуно у Јадарском дистрикту.

Пета компанија је ваљевска, која је, поред земљишта уз Ваљево и дуж планине, што иде границом и због својих великих стена и густих шума није обрадива, имала утолико више земљишта, па се компанијама Бела Црква и Осеченица, десно и лево, могло донекле помоћи; утолико што су првој, како

је речено, уступљена оба села, Лопанда и Станина река, а другој село Мраташик са припадајућим земљиштем. На тај начин би ова компанија задржала, поврх терена у Ваљеву, пет села — Снодан, Брезовице, Лесковиц, Рамље и Ребел, и четири чардака, као Ребел, Починта, Лесковиц и Пачевце, а предложено је да се пети сагради на брду Каманц (?). Поред речених села има ова компанија такође ту и тамо које имање, али без већег значаја, будући да на некима нема више од једног или два домаћинства, а заиста према признању њихових кнежева и поданика, у седам турских села што су била око Ребела није становало више од 11 породица.

Место Ваљево, мада није на самој граници, ипак није далеко од непроходне планине, која се протеже до границе, а уосталом не само што је одмах по задобијању покрајине Националној Милицији наложено да узме у посед место, него је оно још и у ранијим ратним временима било стално поседнуто од хајдука. Тамо постоји и добар и повољан шанац са неколико чардака, који држе земљу у покорности, па и непријатељу који би можда упао могу да пруже ваљан отпор.

Шеста компанија је Осеченица уз високу планину, Црну гору, а налази се делом у ваљевском, делом у паленчком дистрикту(!). Због погодности терена добила је од раније поменуте ваљевске компаније село Мраташик са у њему налазећим се људима. Раније пак поседовала је села Ропун, Осеченицу Влајковце (?) и Планиницу. Исто тако држала је четири чардака подигнута на граници — Крчмар, Осеченица, Пресије (?) и Планиницу.

Одмах уз ову шесту је седма компанија из Броњара, у потлеу на њених шест чардака — Друшедић, Тигниа Тометинопоље, Магљен, Јанчи, Роштчи (Јанчићи, Рошци), (???) — није било потребно предузети никакве промене. Напротив морало се постарати да овој компанији што лежи у рудничком дистрикту, и то такође у Црногорској планини, због многог неплодног земљишта да нека помоћ, а егалитација изведе тако да се овој компанији, поред села Броњари, Тометинопоље, Костаница, Лентини и Миоковце, и — између Националне Милиције и сељака раније већ подељено — село Сусојевци (у којем у делу које држе порески обавезници остају само три породице) потпуно, затим нешто мало земљишта села Деочин (Теочин) (?) ради што подеснијег спровођења поделе, додели, исто тако је овој компанији додато и Миоковцу суседно хајдучко село Гориомница, које је било зависно од чачанског капетанијата што се граничи с леве стране, па

Управо поменута осма компанија, која је као и постходна и следећа под рудничким дистриктом, са шест села — Каменица, Требушан, Чачак, Љубић, Мојсина и Оштра — која јој остају, има довољно простора. Само село Оштра, која има пространа земљишта како на узвишцама тако и према Морави напретек, могло би да се плаши мањка, ако би Морава преплављивала и земљиште што лежи у долини. Узевши у обзир да следећи цветковски капетанијат заузима утолико мању територију, а уз то морао да изгуби још и најбоље село Грабовицу, због одвећ далеког положаја у унутрашњости, додељен му је још један део ових оштровских земљишта, и то онај што се налази између два потока, Буковице и Бечана, који са високе планине теку кроз тај крај у Мораву, којом прелазом се ломски чардаци код чачанске компаније смањују, додуше, али код Цветке повећавају; затим пак сала описана компанија има да обезбеђује пет чардака Каменицу, Требушан, Белугу, Заблаће и Негрошори (?), па и ново подигнути и са четири чарлака окружени, добро чувани шанац. Од ње се очекује да врши утолико кориснију службу што је на самој граници, и то у истом оном крају где од често помињаног Чачка води велик друм, проходан за велика натоварена кола, према турској тврђави Ужицу што лежи између сурових планина.

Цветковска компанија била је девета и имала је веома уску, али за земљорадњу не и неподесан терен, а морала је да напусти село Грабовицу које лежи предалеко у унутрашњости. Стога јој је уступљено напред поменуто земљиште Оштра, исто тако од следеће витановачке компаније села Претоке, како би попут осталих компанија могла да црпи довољно приноса за пут састав, као што ће и убудуће, поред горенаведеног дела општавског земљишта задржати села Претоке, Бресницу, Адарне, Лугиваз, Даминиг (??)

и Цветке, затим од Чачка преузете ломске чардаке, исто тако и четири чардака — Оброва, Драговце, Адарне и Обланићи.

Десета компанија је Крагујевац, једанаеста Витановци. Како је ова друга уза саму Мораву, која овде раздваја царску и турску земљу, између двају капетанија Цветке и Сталаћа смештена тако да (заузима) уски (део) што се налази између Мораве и два брда, Голочела и Котланика, и делимично је изложен плављењу, затим ће поседовати и комад земље што се код Витановаца простире између малопре поменутих брда ка унутрашњости дистрикта. Тако је крагујевачка компанија, напротив, населила своја села крагујевачког шанца, иза поменута два брда, а следствено напустила три лепа села — Ки-којевце, Брезоиц (??) и Шумицу, која је имала у том крају. А за узврат преузела — од малог броја породица настањена-места Голочело, Либницу, Честиц, Грошницу, и нешто брачког земљишта, и то тако, додуше, да је овој крагујевачкој компанији, поред наведена четири села, и Крагујевац са својим земљиштима, и Сабојница (?) затим два насеља што леже на друму, Деви Батрдан и Баточина, али која компанији, због службе што се мора обављати на друму, значе више терет него корист, додељени за будуће коришћење. Витановачка компанија добија *ex parte samnegali* (од Коморе) село Букчиновац, а даје за узврат село Карановце, јер је ово предалеко у унутрашњости, а Букчиновац преблизу граници. Исто тако је ова компанија са сталаћком заменила село Вожановце за Медвеђу, јер ово је ближе Витановцима а оно напротив Сталаћу. Али при свим овим променама витановачка компанија задржава села Гунцате, Кнић, Губеревац, Годашић, Стубал, Дербенграбовић, Гукчиновац и Медвеђу; затим чардаке Карановце, Букошело (?), Стубал, Витановце, Лосну, Дербенграбовац, Бојани, Медвеђу и Ивању, од којих, додуше, прва три чува крагујевачка компанија; зато је, поред чардака код Витановаца, и један шанац који — уз крагујевачки — треба да држе земљу у што бољем одбрамбеном стању против непријатеља, утолико пре што код овог витановачког капетанијата Турци имају два шанца преко пута, а уз то и преимућство пловне реке Иване (Ибра?) која између чардака Карановци и Букочал (?) увире у Мораву.

Поводом обиласка крагујевачке компаније нисмо хтели заборавити да најпокорније јавимо на који начин, поред већ наведених хајдучких села што су припала Комори, још једно место по имену Рамаће са својим становницима, треба припадне Провизорату. Како је г. оберкапетан Станица становнике Рамаће у своје време домамио *ex Turcico* (из Турске) и требало да изравнају дужну одштету мутничким сељацима који су *eo tempore* (својевремено) предати Националној милицији, а који сада без свог села зато стоје сасвим на граници, — како би (ту обавезу) испунили друкчије да није од њега, г. оберкапетана, за преузимање позвани провизор ово село сâм препустио.

Сталаћ је дванаеста компанија која, почевши од Витановаца до Сталаћа уско (земљиште) између Мораве, где она код чардака Клисуре престаје да чини границу, и дуж падина планине налазећи се положај тамошњих чардака, напротив, као и неколико села с ону и разна корисна земљишта с ову страну поседује, а с друге стране Мораве граничи се са параћинском компанијом, док с ове стране са оном од Равне. Са овом компанијом, осим оне промене извршене код Витановаца, којом су два чардака, Медвеђа и Ивања, припала витановачком капетанијату, није ништа даље предузето, према томе има раније поседована села Дрипову, Куклин, Јасику, Вожановце и Макрешан, затим Сталаћ, Маскаре (?), Германовац и Котун, поред неколико пољских имања и даље неплодних, од којих су пет првих веома слабог састава, па се у таква не могу сместити многе породице. Чардаци које ова компанија има да чува јесу Ступања, Куклин, Јасика, Макрешан, Клисуре и Германовац.

За сталаћком долази тринаеста, параћинска компанија на граници. Она такође задржава у правцу ресавског капетанијата, према брду Баба поред границе, већ обрађене земље, и исто тако код Параћина, у правцу сталаћке компаније, цели терен који лежи с ону страну потока Чернице што тече мимо Параћина, тако додуше што тиме добија два села од тих поданика, Видову и Шабзе (?), код брда Бабе, па и место Буљане усред хајдучије, али сва три удаљена од границе не преко једног сата (хода), насупрот томе пак губи

цели терен које је поменута параћинска компанија уживала између напред наведеног потока Чрмнице и уназад на Морави код тамо спаљених мостова постављена компанија из Равне, а сада се и за пореске обавезније утолико удобније уступа што се горња три села назад од границе и код Параћина могу заједно повући у тамошње опустошено виногорје на с ову страну Чрмнице остављено земљиште. Та компанија према томе држи Мириловац, Босњак, Буљане, Горњу и Доњу Мутницу, Плану, Видову, Шабзе (?) и Параћин, неколико чардака који се завршавају код сталаћке компаније. Али ова компанија нема ништа, него само три истурене стражаре — Гласевиц, Плану и Крезбинац (?), и могла би да постави и четврту код Видовца (?) између сталаћког чардака Германовац и стражаре Параћин, и тако одржавати стално патролирање у том пределу, будући да сада поменуто место Видова ионако стоји само према граници. Место Параћин, где је подигнута и зграда контумаца, јесте крајње место на друму према турској граници, и из тих разлога обавља, ескортовањем путника и гласника, достављањем поште и надзирањем контумаца, утолико тегибнију службу.

Четрнаеста и последња, на граници постављена компанија, која с леве стране већ додирује банатски дистрикт, јесте ресавска, којој су за њено издржавање додељена села Нова и Стара Сена, Ново и Старо Мирешово, Алакија и Бањовак (???), уз неколика пољска имања. Ново Мирешово било је настањено напола поданицима а напола хајдуцима, Алакија пак породицама пореских обвезника. Пољска имања Врбовац, Окавашиц (?) и Тимар била су такође измешана, али сада потпуно уступљена Милицији, будући да је ова за узврат морала недалеко од Ресаве налазеће се село Ораш, у којем су становале разне хајдучке породице, потпуно да очисти и препусти пореским обвезницима. Поменута компанија има пет стражара код Горње и Доње Сене, код Мирошева, Клафцине (?) и на брду Обиверовоц (?) да чува. И такође да се стара за замак Ресаву, сачуван отпре много година и снабдевен са 12 високих кула јаким зидина. Лежи са својим селима уз сурове и уопште непроходне планине Раваницу, Порепицу (?), Бонари, Брезовицу и Добраводу, које почињу код Сене и наставаљају се до банатског дистрикта, а у ширину, од турске границе, на неким местима простиру у унутрашњост и до три сата (хода), тако пак да су не само стражаре морале да буду повучене нешто уназад ка унутрашњости земље, него и само употребљиво земљиште, што се може наћи дуж те планине, могло уступити капетанијату.

После тако описаних, на граници постављених компанија долази пожаревачка, која би могла да начини плодним тамо забележена земљишта, исто тако у Градишци за педесетак породица, затим између реке Пек и банатске границе (србијански дистрикти Темишварске администрације) обележена пушта места, уз то пољско имање Прогарицу, па Рам са припадајућим пољима и ливадама, будући да ионако код Рама нема неких пореских обвезника, па би се такво место њима могло приуштити утолико пре него разним хајдуцима који су у Пожаревцу сасвим сиромашни земљом, као и да се за комплетирање компаније потребне главе преместе у горснаведена два насеља и тако култивишу тамошњи ненастањени предели. Али будући да је Пожаревац шанец, у Градишци исто тако од стране царског Генералитета подигнут један, а Рам са својим старим зиданим кулама постоји још од древних времена, то је наређено да и такве три стражаре чува пожаревачка компанија, како због тамошњих разбојништава веома погодног положаја — затварање Дунава, тако и ради заштите и очувања шанца.

Остале три компаније леже на великом друму, а то су Равна, Хасан-пашина Паланка и Гроцка.

Прва лежи уз друм код великог прелаза преко Мораве, сат и по од Параћина. И као што су компанији додељена цела Равна, с ове и с оне стране Мораве, села Хац, Рашовице и Јеховац, којима додирује јагодинско земљиште, у параћинском дистрикту пак, са друге стране Мораве, још пека пољска имања, поред аде која се код Рашовице налази у Морави, тако су, напротив, хајдуци што су дотле били у Јагодини морали да буду повучени, с обзиром на то што Јагодина има регуларну посаду, па тамошњи г. командант може евент. писма или друге пошиљке да упућује помоћу додељених му ор-

донанса, и дужна пратња (ескортовање) може да иде од Ђуприје до Девибагрдана, а да се у Јагодини не смењује.

О шанцу што се диже у Равни већ је јављено. Стога смо кренули ка другој, на друму постављеној компанији, која је крштена по месту Хасан-пашина Паланка. Она лежи на пола пута између Јагодине и Београда, има око себе тамошња земљишта и разна пољска имања, као и на друму из Београда према Руднику што је отпре годину и по дана, на високу заповест Ваше великокнежевске Светлости, запосела село Врбицу, јер на том путу дугачком целих осам часова између Сибнице и Чресновице (?) није се могла срести жива душа, па је стога наређено подизање провизорног села. Али будући да за то недостају поданици, а и иначе се сматрало за добро да се неколицина хајдука постави код сталног рудника, да путем на садашњем рудничком друму обављају ескортовање као и друге пошљке и смене, то с обзиром на те околности и што би земљиште доспело управо у оно опустошено стање из којег су га извели хајдуци, ако би се опет оставило ненастањено, нису — до више одлуке — хтели да деложирају тамо смештене хајдуке, јер би у том случају са овим врбичким хајдуцима код Хасан-пашине Паланке морале ради њиховог смештаја да буду донесене друге диспозиције.

Грочанска компанија удаљена је од Београда добра четири (сата?) а пет од Хасан-пашине Паланке, и уз неколико пољских имања има и насеље Колар, где је раније био постављен један капетан, али је сада подређено грочанској, будући да би иначе прсмашило од Двора одобрени број.

У овоме би се дакле састојала расподела компанија према земљиштима што их уживају, па произилази да поседују између (?) великих, средњих и малих села око деведесет. Али зато имају да опслужују и 10 шанаца и 70 чардака и стражара, и свуда стражама да поседну, свакодневно од компаније до компаније и од чардака до чардака, дуж границе, под надзором једног каплара да патролирају, у земљи припазе на разбојништва, а затим велики друм обезбеде ради удобности путника. Да дају ордонансе како за Београд тако и осталој четворици у овој Краљевини Србији постављених команданата, надаље и ескортирање и остале војничке службе да врше, и не помињући обављене радове код нових шанаца и без неке накнаде новоподигнуте чардаке.

Јачину сваке компаније и мањак у односу на комплетно стање благоизволске Ваша великокнежевска Светлост да види из четних исказа који су послати заједно са протоколима.

Ипак прилажемо главну табелу о свима о свакој компанији, из које се може докучити њихово потпуно (бројно) стање. Ми смо такође најпозније уверени да смо таквом смотром најправилније извршили своју дужност, опис (ом) њихове породице, деце и родбине с времена на време одузели њихов прираст, па тиме би се могло предупредити и то ако би настојали да се умноже преко комплетног стања, јер онда би се сваки пут вишак могао стрпати међу пореске обвезнике.

Од оних особа што су из редова пореских обвезника прешле у Милицију наишло се на тако мало њих, да због насталих околности како су дезертирале па се под условима да смеју отићи међу хајдуке опет вратиле, то не вреди помена, а поготову што су отприлике две или највише три (особе) враћене Провизорату, будући тако и они — пре три године са Мутницом предати — поданици замењени онима што се налазе у Рамаћи, као што су, већ изједначења ради, често помињани оберкапетани још и друге примамили из Турске и предали јагодинском и параћинском Провизорату.

Али да би се ипак убудуће такве недоличности са извесном поузданошћу укинуле, увео војнички ред, одстраниле све утаје и забрањене радње, следствено обраћала пажња једино на највицу службу, нека Ваша великокнежевска Светлост изволи из приложених артикала (заклетве) најмилостивије да види како би се од свеколиких компанија пре свагдање смотре узимала заклетва, којима би се још *à parte*, и то сваком капетану посебно упутило мало поуке писменим декретом, издатим у нади да ће Ваша великокнежевска Светлост то најмилостивије одобрити, јер су ту обухваћена само таква предвиђања која би се при проуговану аотирала капетанијатима. А затим се сматрало потребним да се о томе издају нужна обавештења. Потом

се пак препушта Вашој најмилостивијој одлуци да ли узвишена служба не захтева да се због трговине и преузимања царске соли уведе такође неки ред и међ Милицијом.

Није додуше без основа, а одвећ је јасна истина, да је Ваша великокнежевска Светлост већ издала своја узвишена наређења — сходно најмилостивијим царским одредбама — због преузимања соли из царских стоваришта догичним обер — и другим капетанима, и уз то нагласила како су хајдуци утерали разноврсне и веома многе контрабанде и од припадајућој им трстини имали знатну испомоћ, па према томе се готово и не може доводити ни у какву сумњу да ли Ваша узвишена наређења не би била извршена и поштована како ваља. Али будући да се сада извршеном смотром јасно показује колико у домаћинствима има ожењене и нежењене браће или друге родбине, по чему је састављена калкулација на основу царске наредбе, свакој компанији назначена количина (?) соли, то би се и добитак што отпада због контрабанде могао сваки пут одбити од количине одређене за преузимање. Према томе стоји до Ваше највише одлуке да ли ће одобрити ово наше, ради унапређења највишег интереса изнесено питање, и потом дати да се све поближе распише целокупној Националној Милицији.

Што се тиче трговине, Ваша великокнежевска Светлост ионако види да је од Граница земаљским хајдуцима додељено крајње, па они међу собом имају сваку прилику да у добром споразуму својих дружина искористе свако преимућство које се уопште може замислити, да заобиђу ђумруке, па подвале чак и стражарима постављеним по чардацима, или помоћу договора изврше разне утаје. Ми не говоримо (??) о неком свесном делању, наслућујемо најбоље, и сматрамо да би за већу сигурност и отклањање сваке сумње било подесније када би се хајдуцима уз тешку казну сасвим забранило трговање, чиме би се у хајдука на стражи пробудио утолико већи прохтев за надзирањем ствари које би се на граници можда предузеле са подаником, поданику напротив порасле нове снаге *ad contriбуendum* кад би се једино њему дозволила трговина. Уз то могу хајдуци да њу напусте без неких тешкоћа, пошто им је сад већ додељено толико земљишта да се са мало уложена труда могу сасвим добро исхранити (од приноса). Али вероватно је управо та навика нације да се бави трговином разлог што тако много лепог додељеног им земљишта остаје пусто и није обрађено.

А сада, Ваша великокнежевска Светлости, имамо и због великог главног друма, који је такође запосела Национална Милиција, да поднесемо најпокорније извешће о томе што смо сазнали при визитацији истог: да ли грочански поданик при давању запрега не треба уз пут да добије смену до иза Баточине, или чак иза Јагодине, или пак, да своје живинче не би потпуно упропастио, мора у Смедеревском дистрикту да вози до најближег села, потом да потражи следеће село и тако од једног до другог пређе цели Смедеревски дистракт, док коначно код Јагодине опет не стигне на друм. Али тиме би био напуштен и разлог зашто је Милиција постављена уз друм. Стога смо хтели осмелити да ово најпокорније доставимо на Ваше милостиво исправљање и да предложимо не би ли Ваша великокнежевска Светлост нашла за добро да би одсад Национална Милиција што стационара на друму, будући да профитира од земљишта поданика, могла да одговара и уколико би се на споредним путевима догодила нека несрећа која задеси мале запреге што се узимају од недеље до недеље. Веће запреге, напротив, које ове године не наилазе тако често, мада за то мора цели дистрикт да се узме у помоћ, давали би поданици. Али и ово зависи од Вашег узвишеног нахођења, и ми се коначно морамо подсетити (?) што нам је у пропратно датом нам упутству због плаћања каплара *ex motivo* од стране славног Ратног комесаријата у Бечу приликом представке код високо славног Царског Дворског Ратног Савета наложено, то јест да код славонске Милиције налазећи се каплари не добијају плату, па следствено, ако би српска Милиција била плаћана друкчије, то би само могло да да повода злој последици, као што међу официрима постоји лоша разлика у плати, па ће износити готово исто што један официр-коњаник код славонске добија више него онај пешак, а напротив код српске је изравнат. Било би такође потребно знати да ли каплар у Славонији врши службу са тако тегобним на-

порима као онај у Србији, јер смо, наиме, испитујући службу коју врши Милиција учили на који начин најчешћи и највећи терет од свих патролирања, команда и осталих заморних војничких дужности пада на каплара. Стога он свакако заслужује да му се даје нека плата и тако подстакне воља за ревностије служење. Имајући то у виду ми смо за сваког каплара предложили немородавно 8 фор. и то хтели да препоручимо утолико пре што се горенаведене службе каплара повећавају у томе што их код једне компаније од 200 глава и 50 помоћника нема више од шест у ефективном (бројном) стању. Истина је да осим једне или (!?) компаније сада још ниједна није комплетна. Стога ни служба за капларе не изгледа толико тегобна, мада су сталним патролирањем и другим пословима толико запослени да се за неки пропуст (?) уопште не смеју оптуживати, ако иначе уредно обављају своју дужност.

Још постојећи мањак у људству, и што компаније још нису доведене у комплетно стање, потиче отуд што се официри, због тако дуго изостале одлуке о њиховом статусу не могу ослонити на чврсте основе па према томе ни турске поданике примамити овамо преко, јер таквима не би имали ништа поуздано да обећају, а понека компанија ни довољно земљишта. Али будући да је то отклоњено и компаније уједначене тако да сада свака може да опстане и ниједна не сме да се потужи на неки недостатак, то се и у употпуњење компанија може понадати утолико раније, особито кад је у Крагујевцу постављени г. оберкапетан Станиша Марковић (који код својих земљака, „Албанаца“, ужива поверење, а у свом делању и држању доказао и лепу скромност пред другима) необавезним обећањима ашмиран да доведе овамо људе навикле на рад и напоре, услед чега би граница била добро настањена, земљиште обрађено, и коначно обезбеђено да се таквим превозињем и прирастом омладине узмогне населити у Краљевини Србији још постојећа запарложена земљишта и пустаре, поготову што управо та ненастањена места, која су ипак сва обрадива, услед недостатка становника, напротив, из дана у дан све више пропадају, а свакако ће износити двапут више од настањеног дела.

Затим смо, како други прилог показује, предвидели да сваки капетан, према предатом му изводу о прирасту и смањењу поднесе извештај Вама као и славном Комесаријату у Београду, како би се с времена на време знала њихова јачина и евентуално занимљива преимућства, и могло спречити понемчење већег броја породица. Али будући да су капетани неискусни у писању и вероватно се не би разумевали у формулисању тих извода, сматрало се стога за постизање изложене пачере кориснијим кад би се сваком оберкапетану доделио неки спретан, рацког и немачког језика вични подофицир са око 50 ф. годишње плате, затим сваком оберкапетану дало упутство да води рачуна (?) о смањењу и прирастању компаније под његовом командом, дакле дао да додељени му подофицир — који би у исто време морао да ради и приликом годишњих смотри — све то напише, па затим достави властима. Стога смо се подухватили да то најпонижније предложимо Вашој великокнежевској Светлости, како бисте ово наше смерно мишљење, ако нађете да је подесно и важеће, поднели високим инстанцијама на одобрење и издејствовање плата што се пењу на свега 150 фор., као што смо скромног мњења да славне дворске власти, комбинујући незнатни износ са отуд настајућим одредбама а потом (очекивајим) користима, уопште неће остати по страни са својим пристанком. При свем том подвргавамо се Вашој узвишеној пресуди, и имамо Вашој великокнежевској Светлости, ради даљег сазнања и уклањања по вољи, да доставимо на који начин господа виши и други официри при инкасирању разних новаца на име трошкова компанија (а ти новци, ма колико мало износили, неопходо су потребни компанијама) понекад прекорачују, а ваљда и капетан одвише гледа на своју сопствену корист, кад пије с времена на време вршен потребан увид.

А будући, најзад, да *Regalia Principis Dominantis* по себи имају своје *plenam exceptionem*, и у прејудицирању ниједног не сме бити договарања, према томе ни у земљи налазећа се Национална Милиција не би требало да ишта од тога присвоји, или пак спољним особама и поданицима пружи прилику на уштрб тога, јер су шумс, воде и земљишта што се налазе на доде-

ПОДАЦИ О УРЕЂЕЊУ СРБИЈАНСКЕ МИЛИЦИЈЕ У 1728/29. ГОДИНИ

љеној јој територији предати једино за њено издржавање и употребу, али ни-
пошто за лихварење или друге намере. Стога нисмо могли заобићи да узгред
не поменемо и ово, ради спречавања свих штета које би у овоме могле нас-
тати за највише интересе, а при том да додамо своју најпокорнију смерну
молбу да Ваша великокнежевска Светлост милостиво прихвати операције
које смо извели у наложеном нам послу, и такву милост нам непрекидно
благоизволи пружити, за шта се препоручујемо у најдубљем поштовању и
томе тежимо, Ваше великокнежевске Светлости.

Београд, 3. X 1728.
(Ратни архив, Neoaquisita,
Фасц. 4, бр. 463, Ф. 13-29)

Најпокорније понизни
Јох. Јак. ф. Терлихскрон,
Дире, потпуковник,
Г. Брахфогел,
Фердинанд Ајрих.

5

ENTWURF

Was die Salarirung der Ober, und Unter-Off(ici)rs der in Servien ad 19
Compag(ni)en angetragenen national Miliz, deren Conscriptio nunmehr in
Werckhe à 1^a 9bris (1)728. bis Ende 8ber (1)729. nach dem von des G(ene)ral-
-Gouverneurs Durchl. abgefasten Schemate eventualiter betraget, nemblichen:

	Jähr(ich)en Betrag	
3 Ober-Capitain	200 F.	600 F.
16 Capitain	100 F.	1600 F.
38 Hadnak	60 F.	2280 F.
19 Harumbassa	45 F.	855 F.
38 Bariactar	40 F.	1520 F.
38 Strasamaister	20 F.	760 F.
120 Corporalen welche annoch in Question seynd	10 F.	1200 F.
	F.	8815 F.

(Kriegsarchiv, Neoaquisita,
Fasz. 4, № 485, F. 6, — Spis je
od 19. II 1728.)

5

НАЦРТ

Колико би износиле плате виших и нижих официра у Србији предло-
жених 19 компанија Националне Милиције, према њиховом сада важећем
попису, од 1. 9. (1)728. до краја 8. (месеца) (1)729, по схеми коју је изволео
саставити Г(ене)рални гувернер, и то:

	Годишњи износ	
3 оберкапетана	200 ф.	600 ф.
16 капетана	100 ф.	1600 ф.
38 хаднађа (поручника)	60 ф.	2280 ф.
19 харамбаша	45 ф.	855 ф.
38 барјактара	40 ф.	1520 ф.
38 стражмештера	20 ф.	760 ф.
120 каплара који су још под питањем	10 ф.	1200 ф.
		8815 ф.

(Ратни архив, Neoaquisita,
Фасц. 4, бр. 485, Ф. 6. — Спис је
од 19. II 1728.)

НАПОМЕНЕ

1. Др Душан Ј. Поповић, Србија и Београд од Пожаревачког до Београдског мира (1718 — 1739), Београд, 1950, 74.
2. Срета Пецњачки, Извештај К. А. Виртемберга о неким тврђавама и домаћој милицији аустриске Краљевине Србије у 1720. год., Гласник међуопштинског историског архива, Ваљево, бр. 10/1975, — засад у штампи.
3. Др Драг. М. Павловић, Финансије и привреда за време аустриске владавине у Србији (од 1718 — 1739), Глас СКА, књ. LXIV, Београд, 1901, 33—34; Поповић, н. д., 76.
4. Поповић, н. д., 75.
5. Павловић, н. д., 61—62; Пецњачки, Катастиг јеромонаха Висариона, Годишњак Историског архива у Шапцу, Шабац, књ. VIII/1970, 292, 300.
6. J. Langer *Serbien unter der kaiserlichen Regierung 1717 — 1739*, Mittheilungen des K. K. Kriegsarchivs, N. F. III Band, Wien, 1889; Др Драг. М. Павловић, Административна и црквена политика аустриска у Србији (од 1717 — 1739), Глас СКА, књ. LXII, Београд, 1901, и Финансије и привреда за време аустриске владавине у Србији (од 1718 — 1739), Глас СКА, књ. LXIV, Београд, 1901.
7. Мисли се на Стојановићеве Старе српске записе и натписе бр. 2641, 2819 и 5371, затим на Руварчеву Митрополију београдску око 1735. год. (Споменик СКА, XLII, Београд, 1905) и Костићеву студију Устанак Срба и Арбанаса у Старој Србији против Турака 1737 — 1739. и сеоба у Угарску (Гласник Скопског научног друштва, књ. VII—VIII/1929/30).
8. Поповић, н. д., 76.
9. Мисли се готово искључиво на разрешавање непотпуних речи, дакле на додата слова и слоге, поглавито у средини речи, а покаткад и на додате изостављене речце, с тим што се ове последње обавезно дају с упитницима, док се скраћенице остављају такве какве јесу.
10. Знакови и слова у облику заградама су наши, тј. додати.
11. Угласте заграде и текстови у њима су преузети из оригинала.
12. Не, није грешка, треће тачке уопште нема, јер је аутор документа од друге одмах прешао на четврту.